https://jas.ui.ac.ir/?lang=en

Journal of Applied Sociology
e-ISSN: 2322-343X
Vol. 38, Issue 2, No.106, 2027, pp 1-26
Received: 14.05.2026 Revised: 11.07.2026 Accepted: 03.08.2026

Research Paper

Supportive Dimensions of the Family in the Marriage Process of Young People: A Qualitative Study in Yazd, Iran

Marjan Sabaghchi
Ph.D. Candidate in Demography, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran
Marjan_Sabaghchi@yahoo.com

Abbas Askari-Nodoushan*
Professor, Department of Demography and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran
aaskarin@yazd.ac.ir

Ali Ruhani
Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran
aliruhani@yazd.ac.ir

Malihe Alimondegari
Associate Professor of Demography, Department of Demography and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran
m.alimondegari@yazd.ac.ir

Introduction
The transition from youth to adulthood—particularly with regard to employment, economic independence, and family formation—has become a central theme in contemporary social research. Within the cultural and social context of Iran, marriage is fundamentally an intergenerational and familial decision rather than an isolated personal choice. In recent years, escalating housing costs, persistent economic instability, and labor market volatility have severely constrained young people's capacity to achieve financial autonomy and plan for marriage. Consequently, family support—across economic, emotional, and advisory dimensions—has emerged as a vital determinant of marital timing and feasibility. Although prior studies in Iran have extensively examined demographic, economic, and psychological determinants of marriage, the lived experiences of young individuals regarding multi-dimensional family support remain underexplored. To address this gap, the present study investigated the supportive dimensions of the family in the marriage process of young people in Yazd, Iran. To examine this phenomenon, the research incorporated an integrative theoretical framework synthesizing 4 perspectives: (1) Bengtson's Intergenerational Solidarity Model, which conceptualizes parent–adult child relations across 6 core dimensions—associational, affectual, consensual, functional, normative, and structural; (2) House's Social Support Theory, which categorizes support into emotional, instrumental, informational, and appraisal dimensions; (3) Elder's Life Course Approach, which emphasizes the concepts of historical time and place, linked lives, human agency, and timing of life transitions; and (4) Arnett's Emerging Adulthood Theory, which elucidates the coexistence of young individuals' pursuit of autonomy and their ongoing reliance on familial safety nets. This study was conducted in Yazd, a city characterized by strong family orientation, traditional-religious values, and a relatively high level of socioeconomic development, thereby providing a unique contextual setting for investigating intergenerational family support dynamics.

Materials & Methods
This study employed a qualitative research design using thematic analysis. The research participants comprised married young adults aged 18 to 35 years residing in Yazd, Iran. Participants were selected through purposive sampling with maximum variation in terms of gender, age, and

* Corresponding author

How to cite: Sabaghchi, M., Askari-Nodoushan, A., Ruhani, A., Alimondegari, M. (2027). Supportive dimensions of the family in the marriage process of young people: A Qualitative Study in Yazd, Iran. *Journal of Applied Sociology*, *38*(2), 1-26. https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

2322-343x / © University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

educational level in accordance with inclusion criteria, such as completion of formal education, married status, active employment, and having at least one child. The sample size was governed by theoretical saturation, which was achieved after interviewing 21 individuals (12 females and 9 males).

Data collection was conducted in winter 2026 through face-to-face, in-depth semi-structured interviews with an average duration of approximately 86 minutes per session. All interviews were audio-recorded with explicit informed consent and transcribed verbatim. Data analysis followed Braun and Clarke's 6-phase thematic analysis method. Rigor and trustworthiness were ensured through member checking, peer debriefing, and maintenance of a detailed audit trail. Ethical principles—including participant anonymity (through the use of pseudonyms) and voluntary participation rights—were strictly observed throughout the research process.

Discussion of Results & Conclusion

The thematic analysis yielded 6 main themes and 16 sub-themes, illustrating the multi-dimensional nature of family support during the marriage process:

Family Economic Scaffolding: This theme was expressed through 3 primary patterns: extensive support (complete coverage of housing and dowry/mehrieh expenses), limited support (targeted interventions during critical financial bottlenecks), and facilitating support. While economic backing directly enhanced couples' financial security and early marital quality, in certain cases it also perpetuated structural economic dependency on parents.

Emotional Accompaniment: This encompassed non-judgmental acceptance, fostering of transparent dialogue, and leveraging of long-standing inter-familial trust. Collectively, these elements facilitated informed and reassuring decision-making for young adults.

Continuous Education: Informal transmission of life skills, interpersonal dynamics, and marital management occurred predominantly through observation of parental behavior, with mothers playing a notably more prominent role than other family members.

Youth Agency: This exhibited a spectrum ranging from complete autonomy to relative independence under familial oversight. Even in scenarios characterized by high individual agency, partner selection remained an ongoing negotiation with the extended family network.

Marital Conflict Management: This included two primary modalities: autonomous resolution by the couple and family-mediated intervention. Constructive mediation served to de-escalate tensions, whereas intrusive interventions tended to exacerbate marital conflicts.

Normative Function of the Family: This reflected the family's role in transmitting social and gender norms, preserving traditions, and guiding ritual decisions (e.g., setting dowry expectations and determining kin network involvement), operating along a continuum from soft advice to binding rules.

Our findings clearly reflected Elder's concept of "linked lives" within the life course perspective—demonstrating how young adults' marital transitions were deeply interdependent with their parents' life courses, resources, and decisions—while aligning with Bengtson's functional, affectual, and normative dimensions of intergenerational solidarity. This confirmed that family support operated on a continuum between facilitation and regulation: economic scaffolding mitigated structural barriers, while emotional support provided both social legitimacy and psychological reassurance. Furthermore, the observed dynamics of youth agency illustrated how individual choices were exercised within these linked lives, resonating with Arnett's notion of "emerging adulthood" and demonstrating that personal autonomy and family reliance were mutually reinforcing rather than contradictory in the Iranian context.

Moreover, the strong familial umbrella in Yazd helped explain why the province maintained a lower average age of marriage compared to national figures. From a policy perspective, standard micro-level initiatives—such as individual marriage loans—are insufficient to address structural barriers to marriage. Population policies should prioritize the macro-economic empowerment of extended families, enhancing their capacity to assist youth with housing, wedding expenses, and dowries. Such measures are essential for facilitating marriage and supporting broader national demographic goals.

Keywords: Family Support, Youth Marriage, Transition to Adulthood, Thematic Analysis, Life Course, Yazd.

Acknowledgments

This article is extracted from the first author’s Ph.D. dissertation in Demography at Yazd University. The authors would like to express their gratitude to the dissertation’s reviewing committee for their constructive comments and guidance throughout the research, as well as to all participants for their invaluable cooperation. The present study was conducted in accordance with the approval of the Research Ethics Committee of Yazd University (dated June 26, 2026) under the ethics code IR.YAZD.REC.1405.034.

Conflicts of Interest

There is no conflict of interest.

Funding

The authors received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

Statement on the Use of AI

In the preparation of this manuscript, AI tools—specifically the free version of ChatGPT and Gemini—were utilized to a limited extent. These tools were used to assist with refining and improving the select text segments, translating table titles and descriptions into English, and polishing the extended English abstract. The authors have thoroughly reviewed, edited, and refined all AI-generated suggestions and accept full responsibility for the final content of the manuscript.

.

جامعه‌شناسی کاربردی

سال سی و هشتم، شماره پیاپی (۱۰۶)، شماره دوم، ۱۴۰۶، ص ۲۶-۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۲/۲۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۴/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۵/۱۲

مقاله پژوهشی

ابعاد حمایتی خانواده در فرایند ازدواج جوانان: مطالعه‌ای کیفی در یزد

مرجان صباغچی، دانشجوی دکترای جمعیت‌شناسی، دانشکدهٔ علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

Marjan_Sabaghchi@yahoo.com

عباس عسکری‌ندوشن*، استاد، گروه جمعیت‌شناسی و مردم‌شناسی، دانشکدهٔ علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

aaskarin@yazd.ac.ir

علی روحانی، استاد، گروه جامعه‌شناسی، دانشکدهٔ علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

aliruhani@yazd.ac.ir

ملیحه علی‌مندگاری، دانشیار، گروه جمعیت‌شناسی و مردم‌شناسی، دانشکدهٔ علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران

m.alimondegari@yazd.ac.ir

چکیده

ازدواج در بستر فرهنگی ایران صرفاً کنشی فردی نیست، بلکه در تعامل با خانواده و روابط میان‌نسلی شکل می‌گیرد. پژوهش حاضر با هدف واکاوی ابعاد حمایت خانوادگی در فرایند ازدواج جوانان یزدی انجام شد. این مطالعه با رویکرد کیفی و روش تحلیل مضمون[1] صورت گرفت. داده‌ها ازطریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۲۱ جوان متأهل ۱۸ تا ۳۵ساله که با نمونه‌گیری هدفمند و تا اشباع نظری انتخاب شدند، گردآوری و تحلیل شد. یافته‌ها به شناسایی شش مضمون اصلی شامل ریل‌گذاری اقتصادی خانواده، همراهی‌های عاطفی، آموزش پیوسته، عاملیت جوانان، مدیریت تعارضات زناشویی و کارکرد هنجاری خانواده در فرایند ازدواج انجامید. نتایج نشان داد که حمایت خانوادگی صرفاً به حمایت اقتصادی یا عاطفی محدود نیست، بلکه ابعاد آموزشی، هنجاری و فرهنگی را نیز دربر می‌گیرد و در فرایند گذار جوانان به بزرگ‌سالی و ازدواج نقش مهمی ایفا می‌کند. یافته‌های پژوهش بر لزوم سیاست‌گذاری در جهت بهبود شرایط اقتصادی و همچنین بر تقویت و توانمندسازی خانواده‌های زوجین در تأمین اقلام هزینه‌های سنگین ازدواج، جهیزیه و مسکن جوانان در ابتدای زندگی مشترک تأکید دارد.

واژه‌های کلیدی: حمایت خانوادگی، ازدواج جوانان، گذار به بزرگ‌سالی، تحلیل مضمون، یزد.

* نویسنده مسؤول:

استناد به این مقاله: صباغچی، مرجان، عسکری‌ندوشن، عباس، روحانی، علی و علی‌مندگاری، ملیحه .(۱۴۰۶). ابعاد حمایتی خانواده در فرایند ازدواج جوانان: مطالعه‌ای کیفی در یزد، *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۳۸(۲)، ۱-۲۶. https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

2322-343X © University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

[1] Thematic Analysis

مقدمه و بیان مسئله

جوانان یکی از مهم‌ترین گروه‌های شکل‌دهندهٔ آیندهٔ اجتماعی و فرهنگی هر جامعه محسوب می‌شوند و نحوهٔ گذار آنان از جوانی به بزرگسالی، به‌ویژه در زمینه‌هایی چون اشتغال، استقلال اقتصادی و تشکیل خانواده، در دهه‌های اخیر به موضوعی جدی در پژوهش‌های اجتماعی تبدیل شده است (Arnett, 2000; Hogan & Astone, 1986). در ادبیات ظهور بزرگسالی تأکید می‌شود که افراد در فاصلهٔ اواخر نوجوانی تا حدود سی‌سالگی به‌تدریج از وابستگی‌های کودکی فاصله می‌گیرند و وارد نقش‌های پایدار بزرگسالی می‌شوند (Arnett, 1997; Settersten & Ray, 2010). دراین‌میان، خانواده یکی از مهم‌ترین منابع حمایت اجتماعی در فرایند گذار به بزرگسالی به شمار می‌آید و می‌تواند در ابعاد اقتصادی، عاطفی و اجتماعی بر تصمیم‌های اساسی جوانان، ازجمله ازدواج تأثیرگذار باشد (Furstenberg, 2010). در ادبیات پژوهش، حمایت خانوادگی به مجموعه‌ای از تعاملات و منابعی اشاره دارد که اعضای خانواده ازطریق آن، حمایت‌های عاطفی، ابزاری، ازجمله حمایت‌های مالی، اطلاعاتی و تأییدی را در اختیار یکدیگر قرار می‌دهند. این حمایت‌ها می‌توانند توانایی افراد را در مواجهه با چالش‌های زندگی و تصمیم‌گیری‌های مهم افزایش دهد (Cohen & Wills, 1985; House et al., 1988).

براساس داده‌های سرشماری، جوانان طی دهه‌های اخیر سهم درخورتوجهی از جمعیت ایران را تشکیل داده‌اند. بررسی تحولات جمعیتی گروه سنی ۱۵ تا ۲۹ سال نشان می‌دهد که سهم این گروه از کل جمعیت کشور از ۲۵درصد در سال ۱۳۵۵ به ۳۵/٤درصد در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته و پس‌ازآن، همزمان با کاهش باروری روندی کاهشی را تجربه کرده و در سال ۱۳۹۵ به ۲۵/۱درصد رسیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). سهم چشمگیر جوانان در ساختار جمعیتی کشور، توجه پژوهشگران و سیاست‌گذاران را به مسائل مرتبط با گذار به بزرگسالی از جمله اشتغال، استقلال اقتصادی و تشکیل خانواده معطوف کرده است؛ زیرا کیفیت این گذار، به‌ویژه در حوزهٔ تشکیل خانواده، می‌تواند بر روندهای جمعیتی، پایداری خانواده و تحولات اجتماعی کشور اثرگذار باشد.

در جامعهٔ ایران، ازدواج همچنان یکی از مهم‌ترین مراحل گذار به بزرگسالی است و در بسیاری از خانواده‌ها نه‌فقط یک انتخاب فردی، تصمیمی خانوادگی و بین‌نسلی محسوب می‌شود (یگانه و هاشمی، ۱۳۸٦)؛ بااین‌حال، ازدواج جوانان در سال‌های اخیر تغییرات چشمگیری را تجربه کرده (خانی، ۱٤۰۲؛ عباسی و رضاپور، ۱٤۰٤؛ کاروانی، ۱٤۰٤) و تحت‌تأثیر شرایط اقتصادی و اجتماعی با چالش‌های بیشتری همراه شده است. افزایش هزینه‌های مسکن و معیشت، ناپایداری بازار کار و دشواری دستیابی جوانان به استقلال اقتصادی، امکان برنامه‌ریزی برای ازدواج و تشکیل خانواده را محدود کرده است. همچنین این شرایط توان بسیاری از خانواده‌ها را برای حمایت از فرزندان در فرایند ازدواج کاهش داده و آنان را در تأمین هزینه‌های مرتبط با آغاز زندگی مشترک با محدودیت‌های بیشتری مواجه ساخته است. در چنین شرایطی، حمایت خانواده به‌ویژه در ابعاد اقتصادی، عاطفی و مشورتی، می‌تواند در فرایند ازدواج جوانان نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد.

شهر یزد، باتوجه‌به ویژگی‌های فرهنگی و خانوادگی خود، بستر مناسبی برای بررسی این مسئله به شمار می‌آید. یزد ازجمله شهرهایی است که دارای بافت سنتی، مذهبی و خانواده‌گرا است (عسکری‌ندوشن و همکاران، ۱۳۹۵؛ Ghane-Mokhallesouni et al., 2022). در چنین بستری، پیوندهای خانوادگی می‌تواند نقش پررنگی در حمایت از ازدواج جوانان ایفا کند (صادقی‌فسایی و بنی‌جمالی، ۱۳۹۸؛ عسکری‌ندوشن و همکاران، ۱۳۸۸)؛ با وجود این، چالش‌های اقتصادی و اجتماعی در چند دههٔ گذشته بر فرایند ازدواج دختران و پسران جوان تأثیر گذاشته است (صباغچی و همکاران، ۱۳۹٦)؛ ازاین‌رو، مطالعهٔ اهیمت نقش حمایت خانواده در فرایند ازدواج موضوعی است که پژوهش‌های قبلی به‌طورخاص کمتر بر آن متمرکز شده است و واکاوی آن در بستر فرهنگی شهر یزد از منظر پژوهشی و سیاست‌گذاری حائز اهمیت است.

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

بخش چشمگیری از پژوهش‌های داخلی دربارهٔ ازدواج جوانان بیشتر بر عوامل جمعیتی، اقتصادی یا روان‌شناختی تمرکز داشته و تجربهٔ زیستهٔ جوانان از نحوه و ابعاد حمایت خانوادگی در فرایند ازدواج کمتر به‌طورمستقل و عمیق مطالعه شده است (ذکایی، ۱۳۸۸؛ حسنی، ۱۳۹۷). این خلأ به‌ویژه در شهر یزد اهمیت بیشتری می‌یابد؛ زیرا خانواده در این بستر فرهنگی نقش مهمی در حمایت و همراهی جوانان در فرایند ازدواج ایفا می‌کند. به این موضوع در ادبیات بین‌المللی نیز توجه شده است؛ به‌گونه‌ای که حمایت‌های بین‌نسلی یکی از سازوکارهای مهم انتقال منابع، فرصت‌ها و سرمایهٔ اجتماعی میان نسل‌ها تلقی شده است (Bengtson, 2001; Nelson et al., 2004).

بر این اساس، پژوهش حاضر با رویکردی کیفی در پی آن است که ابعاد مختلف حمایت خانوادگی را در فرایند ازدواج جوانان یزدی از منظر تجربهٔ زیستهٔ آنان بررسی کند. این پژوهش می‌کوشد تا نشان دهد خانواده‌ها در شرایط کنونی چگونه از جوانان حمایت می‌کنند این حمایت‌ها چه صورت‌ها و محدودیت‌هایی پیدا کرده است و جوانان این حمایت‌ها را چگونه تجربه و تفسیر می‌کنند. پرداختن به این مسئله نه‌تنها به درک بهتر نقش خانواده در فرایند ازدواج جوانان کمک می‌کند، ازحیث سیاست‌گذاری اجتماعی نیز ضروری است؛ زیرا می‌تواند تصویری دقیق‌تر از موانع و ظرفیت‌های موجود برای حمایت از جوانان در مسیر ازدواج و تشکیل خانواده ارائه دهد.

مرور پیشینه و چارچوب نظری تحقیق

پژوهش‌های انجام‌شده دربارهٔ ازدواج جوانان در ایران نشان می‌دهد که تحولات این حوزه را نمی‌توان صرفاً با یک عامل تبیین کرد، بلکه تغییرات اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و ارزشی به‌صورت هم‌زمان بر فرایند ازدواج اثر گذاشته است. ترابی و همکاران (2013) نشان داده‌اند که افزایش سطح تحصیلات، نااطمینانی‌های اقتصادی و کاهش نقش معیارهای سنتی، از مهم‌ترین عوامل افزایش سن ازدواج در ایران است. بگی (۱۴۰۲) نشان می‌دهد که تأخیر در ازدواج بیش از آنکه حاصل انتخابی صرفاً فردی باشد، پیامد تعامل عوامل ساختاری و تحولات ارزشی است. یافته‌های مدیری و بگی (۱۴۰۴) و همچنین بگی و صادقی (۱۴۰۱) بیانگر آن است که تحولات ازدواج تنها به افزایش سن محدود نمی‌شود، بلکه تفاوت‌های مکانی، قومی و تغییر مسیرهای تشکیل خانواده را نیز دربر می‌گیرد؛ با وجود این، بیشتر این مطالعات بر روندها و تعیین‌کننده‌های کلان ازدواج تمرکز داشته و کمتر به تجربهٔ جوانان از نقش حمایت خانوادگی در فرایند ازدواج پرداخته است.

در کنار مطالعاتی که بر عوامل ساختاری و جمعیتی مؤثر بر ازدواج تمرکز داشته، برخی پژوهش‌ها به نقش خانواده در فرایند ازدواج و تأثیر زمینه‌های فرهنگی بر آن پرداخته است. یافته‌های عسکری‌ندوشن و همکاران (۱۳۹۷) و امامی و همکاران (۱۴۰۰) بیانگر آن است که وضعیت اقتصادی ـ اجتماعی خانواده و سطح توسعه‌یافتگی مناطق بر زمان ازدواج و تصمیم‌گیری برای تشکیل خانواده اثرگذار است. در شهر یزد نیز، عسکری‌ندوشن و همکاران (۱۳۸۸) نشان داده‌اند که نگرش جوانان به انتخاب همسر و زمان ازدواج درحال تغییر است. عباسی‌شوازی و همکاران (2012) نیز نقش گسترش ارزش‌های مرتبط با توسعه، استقلال فردی و تحصیلات را در این تحولات تأیید کرده‌اند. همسو با این یافته‌ها، ترابی و عابدینی (۱۴۰۳) نیز نشان داده‌اند که اگرچه شیوع ازدواج خویشاوندی در نسل‌های جدید کاهش یافته است، این الگو همچنان متأثر از سنت‌ها و روابط خانوادگی قرار دارد؛ با وجود این، این مطالعات بیشتر بر نگرش‌ها، ویژگی‌های جمعیتی یا عوامل مؤثر بر زمان ازدواج متمرکز بوده و کمتر به سازوکارهای حمایت خانوادگی در تجربهٔ ازدواج جوانان پرداخته است.

مطالعات دیگری نیز فرایند ازدواج جوانان را مطالعه کرده‌اند. مرادی و روحانی (۱۴۰۱) نشان داده‌اند که تصمیم‌گیری دربارهٔ ازدواج، فرایندی تعاملی و مبتنی بر مذاکره میان جوانان و خانواده است و حمایت عاطفی و مشورتی

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

والدین می‌تواند در کاهش نگرانی‌ها و تسهیل این فرایند نقش مؤثری داشته باشد. صادقی‌فسایی و بنی‌جمالی (۱۳۹۸) نیز با طرح مفهوم «استقلال در وابستگی» نشان می‌دهند که جوانان باوجود گرایش به خودمختاری، همچنان در ابعاد مختلف به حمایت خانواده متکی هستند. همچنین، حسنی (۱۳۹۷)، کاظمی‌پور (۱۴۰۰)، سلیمانی و حجازی (۱۳۹۷) و کیانی و حجازی (۱۳۹۶) نشان داده‌اند که دگرگونی مفهوم بزرگسالی، تداوم تحصیلات و ناپایداری اقتصادی، فرایند ازدواج را پیچیده‌تر کرده و نقش خانواده را در حمایت از جوانان پررنگ‌تر ساخته است؛ با وجود این، این مطالعات عمدتاً به تبیین عوامل مؤثر بر ازدواج یا تغییرات مفهوم بزرگسالی پرداخته و کمتر به تجربهٔ زیستهٔ جوانان از انواع حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج توجه کرده است؛ ازاین‌رو، برای فهم دقیق‌تر نقش خانواده در فرایند ازدواج، بررسی تجربهٔ زیستهٔ جوانان از انواع حمایت‌های خانوادگی در بسترهای فرهنگی متفاوت ضروری به نظر می‌رسد. پژوهش حاضر باتوجه‌به این خلأ پژوهشی، می‌کوشد حمایت‌های خانوادگی از جوانان در مسیر ازدواج را در بستر اجتماعی یزد به‌طورمشخص بررسی کند.

باتوجه‌به ماهیت چندبُعدی فرایند ازدواج، تبیین نقش خانواده در حمایت از جوانان مستلزم بهره‌گیری از چارچوبی نظری است که بتواند روابط میان‌نسلی، انواع حمایت‌های خانوادگی، شرایط ساختاری و ویژگی‌های دورهٔ گذار به بزرگسالی را به‌صورت هم‌زمان توضیح دهد؛ بر همین اساس، نظریهٔ همبستگی نسلی بنگتسون و رابرت[1] (1991) یکی از تبیین‌هایی است که می‌تواند به صورت‌بندی چشم‌انداز نظری مطالعهٔ حاضر کمک کند. این تئوری، روابط میان والدین و فرزندان بزرگسال و نقش حمایت‌های خانوادگی را در انتقال منابع، تعهدات و تعاملات میان‌نسلی تبیین می‌کند؛ علاوه‌براین نظریه، نظریهٔ حمایت اجتماعی، رویکرد مسیر زندگی و مفهوم بزرگسالی درحال‌ظهور، هرکدام قادر است زوایای دیگری را از مسئلهٔ پژوهش حاضر تبیین کند و در این پژوهش استفاده شده است.

نظریهٔ همبستگی نسلی بنگتسون و رابرت (1991)، روابط میان والدین و فرزندان بزرگسال را در قالب ابعاد شش‌گانهٔ همبستگی میان‌نسلی تبیین می‌کند که شامل ابعاد تعاملی (یا الگوهای ارتباطی)[2]، عاطفی[3]، توافقی[4]، کارکردی[5]، هنجاری[6] و ساختاری[7] است. فرض بر این است که کیفیت این روابط، میزان و نوع حمایت‌های مبادله‌شده میان اعضای خانواده را شکل می‌دهد (Bengtson & Roberts, 1991)؛ بر این اساس، میزان و کیفیت حمایت‌های ارائه‌شده ازسوی خانواده می‌تواند بر تجربهٔ جوانان از فرایند ازدواج تأثیر بگذارد و تفاوت در نوع و کارکرد این حمایت‌ها، تجربه‌های متفاوتی را برای آنان رقم بزند (Bengtson, 2001). ازآنجاکه ازدواج یکی از مهم‌ترین گذارهای زندگی جوانان به شمار می‌آید، این نظریه چارچوبی مناسب برای تحلیل تجربهٔ آنان از حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج فراهم می‌سازد. همسو با این دیدگاه، نظریهٔ حمایت اجتماعی هاوس[8] (1988) نیز به تبیین ماهیت و کارکرد حمایت‌های ارائه‌شده در روابط خانوادگی پرداخته است. هاوس و همکاران (1988) حمایت اجتماعی را در چهار بُعد اصلی عاطفی، ابزاری، اطلاعاتی و تأییدی مفهوم‌پردازی کرده‌اند. این تقسیم‌بندی، مبنایی برای تفکیک و تحلیل انواع حمایت‌های خانوادگی تجربه‌شده ازسوی جوانان در پژوهش حاضر فراهم می‌کند و امکان بررسی نقش هریک از این ابعاد را در فرایند ازدواج میسر می‌سازد (House et al., 1988).

در دیدگاه مسیر زندگی[9]، گیل و الدر[10] (1998) قائل به یک پارادایمی چهاربخشی هستند. به‌طوری‌که در این دیدگاه، ضمن آنکه ۱) به موقعیت‌مندی زمانی و مکانی[11] تجربیات

[1] Bengtson & Roberts

[2] Association (or contact)
[3] Affection (or emotional attachment)
[4] Consensus (or agreement)
[5] Function (or patterns of instrumental support or resource sharing)
[6] Familism (norms or expectations of individual obligations to the family)
[7] Structure (opportunity structure)
[8] House
[9] Life Course
[10] Giele and Elder
[11] Location in Time and Place

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

افراد در زندگی توجه می‌شود، به ۲) حلقه‌های پیوند در زندگی (زندگی‌های متصل)[1] و شبکه‌ای از روابط متقابل فرد با نزدیکان و اطرافیان توجه می‌شود؛ علاوه‌براین، ۳) عاملیت انسانی[2] که انگیزهٔ پیشرفت فردی در زندگی و تصمیم‌گیری و اقدام در جهت آن را سمت‌وسو می‌دهد و درنهایت استراتژی‌های مختلفی که افراد دنبال می‌کنند تا با ٤). زمان‌بندی زندگی[3] و رویدادهای مختلف زندگی‌شان، خود را با شرایط موجود و با اهداف مدنظرشان انطباق دهند نیز مهم و مورد توجه است (Giele & Elder, 1998).

براساس دیدگاه مسیر زندگی، ازدواج صرفاً کنشی انتزاعی یا منزوی نیست، بلکه گذاری سرنوشت‌ساز در زندگی است که زمان‌بندی و چگونگی آن متأثر از موقعیت‌مندی زمانی و مکانی و شرایط اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی شکل می‌گیرد (Elder, 1998). این دیدگاه با طرح مفهوم زندگی‌های متصل (حلقه‌های پیوند در زندگی)، بر شبکه‌ای از روابط متقابل اعضای خانواده تأکید دارد؛ براین اساس، ازآنجاکه سیر زندگی افراد در خانواده به‌هم گره خورده است، گذار جوان به تأهل، الگوهای مبادلهٔ منابع، همراهی‌های عاطفی و حتی مداخله را برای مدیریت تعارضات زناشویی در کل سیستم خانواده فعال می‌سازد (Giele & Elder, 1998). در این دیدگاه، اصل عاملیت انسانی بر این فرض مبتنی است که جوانان خود نیز بازیگرانی فعال در تصمیم‌گیری هستند و حمایت خانواده، لزوماً به معنای تبعیت محض نیست، بلکه آنان با اتکاء بر عاملیت خود، این حمایت‌ها را در جهت حفظ استقلال خویش بازتعریف می‌کنند؛ درنهایت، مفهوم زمان‌بندی زندگی بر استراتژی‌های انطباق رویدادها با انتظارات اجتماعی دلالت دارد که شرایط آمادگی فردی و ساختاری را برای ورود جوانان به زندگی مشترک مشخص و تعریف می‌کند. در جمع‌بندی می‌توان گفت رویکرد مسیر زندگی تبیین می‌کند که حمایت خانوادگی در فرایند ازدواج جریانی پویا، موقعیت‌مند و مبتنی بر وابستگی متقابل است که در تلاقی میان عاملیت جوانان و زندگی‌های پیوندیافتهٔ آنان با خانواده معنا می‌یابد؛ ازاین‌رو، رویکرد مسیر زندگی به تبیین این موضوع کمک می‌کند که چرا تجربهٔ جوانان از حمایت خانواده در فرایند ازدواج، در بسترهای اجتماعی و خانوادگی مختلف یکسان نیست (Elder et al., 2003).

مفهوم بزرگسالی درحال‌ظهور[4] آرنت[5] (2000) نیز در تبیین ویژگی‌های نسل جوان و جایگاه خانواده در این دوره اهمیت دارد. آرنت (2011) معتقد است که فاصلهٔ میان نوجوانی و بزرگسالی به مرحله‌ای مستقل از زندگی تبدیل شده است که با کاوش هویت، ناپایداری و دستیابی تدریجی به استقلال همراه است. در چنین شرایطی، بسیاری از جوانان باوجود تمایل به استقلال، همچنان در تصمیم‌های مهم زندگی، ازجمله ازدواج به حمایت خانواده وابسته‌اند؛ ازاین‌رو، این مفهوم می‌تواند هم‌زمانی استقلال‌خواهی و وابستگی به خانواده را در تجربهٔ جوانان از فرایند ازدواج تبیین کند.

درمجموع در پژوهش حاضر، نظریهٔ همبستگی نسلی بنگتسون و رابرت (1991) به تبیین نقش روابط میان‌نسلی و حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج جوانان می‌پردازد. نظریهٔ حمایت اجتماعی هاوس (1988) با تفکیک انواع حمایت‌های خانوادگی، امکان تحلیل ابعاد مختلف حمایت تجربه‌شده را ازسوی جوانان فراهم می‌سازد. رویکرد مسیر زندگی نشان می‌دهد که تجربهٔ این حمایت‌ها چگونه در بسترهای اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی متفاوت و در تعامل میان عاملیت انسانی و زندگی‌های متصل شکل می‌گیرد و زمان‌بندی فرایند ازدواج جوانان را تعیین می‌کند. مفهوم بزرگسالی درحال‌ظهور نیز وابستگی هم‌زمان جوانان را به استقلال فردی و حمایت خانواده تبیین می‌کند. ترکیب نظریه‌ها و رویکردهای یادشده، چارچوبی منسجم برای تحلیل تجربهٔ زیستهٔ جوانان از حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج فراهم می‌آورد و امکان تفسیر یافته‌های پژوهش را در سطوح میان‌نسلی، اجتماعی و فردی مهیا می‌کند.

[1] Linked Lives
[2] Human Agency
[3] Timing of Lives
[4] Emerging Adulthood
[5] Arnett

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با رویکرد کیفی و با استفاده از روش تحلیل مضمون[1] انجام شده است. رویکرد کیفی امکان فهم عمیق تجربه‌ها، ادراک‌ها و معانی ذهنی کنشگران اجتماعی را در بستر زندگی واقعی آنان فراهم می‌کند. در مطالعهٔ حاضر، به‌منظور شناسایی و تبیین ابعاد حمایتی خانواده در فرایند ازدواج جوانان از تحلیل مضمون برای شناسایی، سازمان‌دهی و تفسیر الگوهای معنادار موجود در داده‌های کیفی استفاده شد (Braun & Clarke, 2006). داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها براساس مراحل شش‌گانهٔ تحلیل مضمون شامل آشنایی با داده‌ها ازطریق پیاده‌سازی و بازخوانی، ایجاد کدهای اولیه، جست‌وجوی مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضامین و درنهایت تدوین گزارش نهایی تحلیل شد.

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود. این نوع مصاحبه ضمن استفاده از پرسش‌های هدایت‌کننده، انعطاف لازم را برای پیگیری موضوعات جدید مطرح‌شده ازسوی مشارکت‌کنندگان فراهم می‌کرد. مصاحبه‌ها به‌صورت فردی و حضوری در مکان‌های توافق‌شده با مشارکت‌کنندگان (ازجمله منزل، محل کار یا دانشگاه) انجام و با رضایت آگاهانهٔ آنان ضبط شد. مدت زمان مصاحبه‌ها بین ۵۴ دقیقه تا ۲ ساعت و ۳۵ دقیقه متغیر بود و به‌طور میانگین حدود ۸۶ دقیقه به طول انجامید. تفاوت در مدت زمان مصاحبه‌ها عمدتاً ناشی از میزان تمایل مشارکت‌کنندگان به تشریح تجربه‌های خود و نیز پیگیری و تعمیق موضوعات مطرح‌شده در جریان مصاحبه بود. تمامی مصاحبه‌ها در زمستان ۱۴۰۴ در شهر یزد انجام شد.

جامعهٔ موردمطالعه شامل جوانان ۱۸ تا ۳۵سالهٔ ساکن شهر یزد بود. مشارکت‌کنندگان به روش نمونه‌گیری هدفمند و با رعایت بیشترین تنوع (ازنظر جنسیت، سن و سطح تحصیلات) انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل اتمام تحصیلات، تأهل، اشتغال و داشتن حداقل یک فرزند بود. انتخاب این معیارها بر مبنای ادبیات مربوط به گذار به بزرگسالی انجام شد؛ زیرا اتمام تحصیلات، ورود به بازار کار، ازدواج و والدشدن از مهم‌ترین نشانگرهای ورود به بزرگسالی و تکمیل این فرایند محسوب می‌شود (Hogan & Astone, 1986; Arnett, 2000؛ ازاین‌رو، مشارکت‌کنندگانی انتخاب شدند که این گذارها را تجربه کرده بودند و می‌توانستند تجربهٔ خود را از حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج بازاندیشی و روایت کنند. درمجموع، با ۲۱ نفر (۱۲ زن و ۹ مرد) مصاحبه انجام شد و فرایند گردآوری داده‌ها تا رسیدن به اشباع اطلاعاتی ادامه یافت؛ بدین معنا که در مصاحبه‌های پایانی، داده یا مضمون جدیدی استخراج نشد و اطلاعات عمدتاً تکرار یافته‌های پیشین بود. مشخصات مشارکت‌کنندگان (با استفاده از نام مستعار) در جدول ۱ ارائه شده است. باتوجه‌به اینکه فاصلهٔ زمانی میان ازدواج و زمان انجام مصاحبه می‌تواند در تفسیر تجربه‌های بازگوشده مؤثر باشد، سن هنگام ازدواج نیز در جدول مشخصات مشارکت‌کنندگان گزارش شده است تا زمینهٔ تفسیر بهتر یافته‌ها فراهم شود.

در تمام مراحل پژوهش، اصول اخلاقی رعایت شد. پیش از آغاز مصاحبه‌ها، اهداف پژوهش برای مشارکت‌کنندگان توضیح داده شد و رضایت آگاهانهٔ آنان برای شرکت در مطالعه و ضبط صدا اخذ گردید. برای حفظ محرمانگی و حریم خصوصی، تمامی نام‌ها به‌صورت مستعار درج شد و به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنان صرفاً برای مقاصد علمی استفاده خواهد شد. همچنین، امکان انصراف از پژوهش در هر مرحله برای آنان محفوظ بود.

[1] Thematic Analysis

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

جدول ۱- مشخصات جمعیت‌شناختی و ویژگی‌های مرتبط با ازدواج مشارکت‌کنندگان

Table 1- Demographic and marital characteristics of participants

ردیف No.	جنس Gender	نام[۱] Name	سن (سال) Age (Year)	تحصیلات Education	شغل Occupation	تعداد فرزند Number of children	نحوه آشنایی زوجین[۲] Mode of couples' acquaintance	نسبت خویشاوندی[۳] Kinship relation	سن ازدواج Marriage age
1	زن (Female)	مهتاب (Mahtab)	34	کارشناسی (BA/BS)	کارمند بانک (Bank employee)	2	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	26
2	زن (Female)	محیا Mahya	35	سیکل (Lower secondary education)	آرایشگر (Hairdresser)	3	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	21
3	زن (Female)	مینو (Minoo)	35	کاردانی[۴] (AD)	آزاد (Self-employed)	2	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	24
4	مرد (Male)	پژمان (Pejman)	33	کارشناسی[۵] (BA/BS)	کارشناس شرکت عمرانی (Specialist at a construction company)	1	سنتی (Traditional)	فامیلی (Related)	25
5	مرد (Male)	مهدی (Mehdi)	35	کارشناسی (BA/BS)	مهندس (Engineer)	2	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	27
6	زن (Female)	سحر (Sahar)	34	کارشناسی ارشد[۶] (MA/MS)	کارآفرین (Entrepreneur)	1	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	26
7	زن (Female)	سمانه (Samaneh)	31	کارشناسی ارشد (MA/MS)	مددکار اجتماعی (Social Worker)	1	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	22
8	زن (Female)	لیلا (Leila)	35	کاردانی (AD)	آزاد (Self-employed)	2	سنتی (Traditional)	فامیلی (Related)	18
9	زن (Female)	مرضیه (Marziyeh)	35	کارشناسی ارشد (MA/MS)	کارشناس آزمایشگاه (Laboratory specialist)	2	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	23

[۱] به‌منظور حفظ حریم خصوصی مشارکت‌کنندگان، اسامی آن‌ها به‌صورت غیرواقعی و مستعار ذکر شده است.

[۲] منظور از «نحوهٔ آشنایی زوجین» در این پژوهش، چگونگی شکل‌گیری آشنایی اولیهٔ زوجین پیش از ازدواج است. منظور از «نحوهٔ آشنایی زوجین» در این پژوهش، چگونگی شکل‌گیری آشنایی اولیه میان زوجین پیش از ازدواج است. این متغیر در دو دسته «سنتی» (Traditional) و «آشنایی پیشین زوجین» (Prior Acquaintance) طبقه‌بندی شده است.

[۳] منظور از «نسبت خویشاوندی» (Kinship Relation)، وجود یا عدم وجود رابطه خویشاوندی میان زوجین است. در این پژوهش، این متغیر با دو عنوان دارای نسبت خویشاوندی یا فامیلی (Related) و فاقد نسبت خویشاوندی یا غیرفامیلی (Unrelated) مشخص شده است.

[۴] مدرک کاردانی (AD = Associate Degree)

[۵] مدرک کارشناسی (BA/BS = Bachelor's Degree)

[۶] مدرک کارشناسی ارشد (MA/MS = Master's Degree)

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

ردیف No.	جنس Gender	نام[1] Name	سن (سال) Age (Year)	تحصیلات Education	شغل Occupation	تعداد فرزند Number of children	نحوه آشنایی زوجین[2] Mode of couples' acquaintance	نسبت خویشاوندی[3] Kinship relation	سن ازدواج Marriage age
10	زن (Female)	مریم (Maryam)	33	کارشناسی (BA/BS)	معلم (Teacher)	2	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	21
11	زن (Female)	فائزه (Faezeh)	34	دیپلم[1] (HSD)	مربی باشگاه (Fitness instructor)	3	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	فامیلی (Related)	18
12	مرد (Male)	حسین (Hossein)	35	کارشناسی (BA/BS)	پاسدار (Military officer (IRGC))	2	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	27
13	زن (Female)	نرجس (Narjes)	34	کارشناسی ارشد (MA/MS)	کارشناس شبکه (Network specialist)	2	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	28
14	مرد (Male)	سعید (Saeed)	35	دکترای تخصصی[2] (PhD)	هیئت‌علمی دانشگاه (University faculty member)	2	سنتی (Traditional)	فامیلی (Related)	26
15	مرد (Male)	محسن (Mohsen)	32	کارشناسی ارشد (MA/MS)	معلم (Teacher)	1	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	30
16	زن (Female)	فروغ (Forogh)	35	کارشناسی (BA/BS)	حراست خوابگاه (Dormitory security staff)	3	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	فامیلی (Related)	21
17	مرد (Male)	ایمان (Iman)	30	دیپلم (HSD)	دکوراسیون داخلی (Interior decorator)	2	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	23
18	مرد (Male)	رضا (Reza)	35	کارشناسی ارشد (MA/MS)	مهندس مکانیک (Mechanical engineer)	3	سنتی (Traditional)	غیرفامیلی (Unrelated)	30
19	زن (Female)	نگار (Negar)	28	کارشناسی ارشد (MA/MS)	روان‌شناس (Psychologist)	1	سنتی (Traditional)	فامیلی (Related)	25
20	مرد (Male)	متین (Matin)	25	کاردانی (AD)	تعمیرکار موبایل (Mobile phone repair technician)	1	آشنایی پیشین زوجین (Prior acquaintance)	غیرفامیلی (Unrelated)	23
21	مرد (Male)	علیرضا (Alireza)	23	دیپلم (HSD)	آزاد (Self-employed)	1	سنتی (Traditional)	فامیلی (Related)	21

[1] مدرک دیپلم دبیرستان (HSD = High School Diploma)

[2] مدرک دکتری (PhD = Doctor of Philosophy)

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

یافته‌های پژوهش

تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها نشان داد که تجربهٔ مشارکت‌کنندگان از حمایت خانواده در فرایند ازدواج، ابعاد متنوعی را دربر می‌گیرد و به شکلی خاص از حمایت محدود نمی‌شود. براساس تحلیل مضمون، یافته‌های پژوهش در قالب شش مضمون اصلی و ۱۶ مضمون فرعی سازمان‌دهی شد که در جدول ۲ ارائه شده است. در ادامه، هریک از مضامین اصلی با استناد به داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها و روایت مشارکت‌کنندگان تشریح می‌شود.

جدول ۲- مضامین اصلی و فرعی حمایت‌های خانوادگی در فرایند ازدواج جوانان

Table 2- Main and sub-themes of family support in the youth marriage process

مضامین فرعی **Sub-themes**	مضامین اصلی **Main themes**
حمایت اقتصادی گسترده (Extensive economic support)	ریل‌گذاری اقتصادی خانواده (Family economic scaffolding)
حمایت اقتصادی محدود (Limited economic support)	
حمایت اقتصادی تسهیل‌گر (Facilitating economic support)	
پذیرش، همراهی و دلگرمی عاطفی (Acceptance, companionship and emotional encouragement)	همراهی‌های عاطفی (Emotional accompaniment)
اعتماد و شناخت خانوادگی (Family trust and acquaintance)	
آموزش مهارت‌های زندگی (Life skills training)	آموزش پیوسته (Continuous education)
انتقال تجربه و راهنمایی خانواده (Transfer of experience and family guidance)	
یادگیری مشاهده‌ای (Observational/participatory learning)	
استقلال کامل در انتخاب (Complete autonomy in choice)	عاملیت جوانان در فرایند ازدواج (Youth agency in the marriage process)
استقلال نسبی همراه با نظارت (Relative autonomy with supervision)	
حل مستقل تعارضات توسط زوجین (Independent conflict resolution by couples)	مدیریت تعارضات زناشویی (Marital conflict management)
حمایت خانواده در مدیریت تعارضات (Family support in conflict management)	
هنجارهای اجتماعی و جنسیتی (Social and gender norms)	کارکرد هنجاری خانواده The normative function of the family in) (the marriage process
سنت‌ها و رسوم در تصمیم‌گیری (Traditions and customs in decision making)	
شبکه‌های خویشاوندی و معرفی خانوادگی (Kinship networks and family introduction)	
معیارهای فرهنگی ازدواج مناسب (Cultural criteria for suitable marriage)	

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

ریل‌گذاری اقتصادی خانواده

یکی از مضامین محوری این پژوهش، نقش خانواده‌ها در «ریل‌گذاری اقتصادی» ازدواج است؛ نقشی که نه‌فقط به پرداخت هزینه‌ها، به جهت‌دهی کلی خانواده به نحوهٔ ورود فرزندان به زندگی مشترک اشاره دارد. داده‌ها نشان داد که خانواده‌ها با سطوح و شیوه‌های متفاوت مشارکت اقتصادی، نقش مهمی در شکل‌گیری تجربهٔ اقتصادی ازدواج جوانان داشته‌اند. این مشارکت در قالب سه الگوی اصلی «حمایت اقتصادی گسترده»، «حمایت اقتصادی محدود» و «حمایت اقتصادی تسهیل‌گر» بازنمایی شد. تفاوت در میزان و نوع این مشارکت بر تجربهٔ ذهنی جوانان، زمان ازدواج، کیفیت آغاز زندگی مشترک و احساس امنیت اقتصادی آنان تأثیرگذار بوده است.

حمایت اقتصادی گسترده

در این الگو، خانواده‌ها بخش چشمگیری از هزینه‌ها را بر عهده گرفته‌اند؛ از برگزاری مراسم و تهیهٔ جهیزیه تا خرید مسکن، خودرو یا واگذاری ملک. در این موارد، نقش خانواده‌ها صرفاً مالی نیست، نوعی حمایت ساختاری است که به شکل‌گیری احساس امنیت و ثبات در سال‌های آغاز زندگی مشترک کمک می‌کند. حسین (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند)، می‌گوید:

«اگر جایی متوجه می‌شدن من هزینه دادم، همون مبلغ را دوباره به حسابم می‌ریختن. خودشون را ملزم می‌دونستن که هزینه‌های ازدواج من و برادرهام را پرداخت کنن.»

در برخی موارد، حمایت خانواده فراتر از تأمین هزینه‌های جاری ازدواج بود و به واگذاری یا تأمین دارایی‌های سرمایه‌ای، مانند خانه و خودرو نیز گسترش می‌یافت. رضا (۳۵ساله، پدر ۳ فرزند) می‌گوید:

«خانه‌ای که توش زندگی می‌کنم و ماشین را پدرم بهم دادن. می‌توانم بگم تقریباً یه حمایت ۹۹درصدی از طرف خانواده داشتم.»

این گروه از مشارکت‌کنندگان، آغاز زندگی مشترک خود را آسان‌تر، کم‌تنش‌تر و همراه با احساس آرامش توصیف می‌کردند و این پشتوانهٔ اقتصادی را یکی از عوامل اصلی احساس امنیت در سال‌های نخست زندگی مشترک می‌دانستند.

حمایت اقتصادی محدود

در این الگو، خانواده‌ها یا فقط حمایت اقتصادی محدودی از فرزندان خود داشته‌اند یا مشارکت اقتصادی در تأمین هزینه‌های ازدواج نداشته‌اند. این وضعیت در برخی موارد ناشی از استقلال مالی و اشتغال پیش از ازدواج مشارکت‌کنندگان و در برخی دیگر ناشی از محدودیت‌های اقتصادی خانواده یا ناتوانی آنان در تأمین هزینه‌های ازدواج بوده است. مهتاب (۳۴ساله، مادر ۲ فرزند)، تجربه‌اش را چنین توصیف می‌کند:

«جهیزیه هم خودم خریدم؛ چون سرکار می‌رفتم و قبل از ازدواج پس‌انداز کرده بودم.»

همچنین محیا (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) نیز می‌گوید:

«برای عروسی کل هزینه‌ها با خودم و همسرم بود. جهیزیه را هم خودم خریدم؛ چون کار می‌کردم. مادرم غیر از من، سه فرزند دیگر هم داشت و توان تهیهٔ جهیزیه برای من را نداشت. هرچه می‌توانست کمک می‌کرد؛ اما بیشتر وسایل را با حقوق خودم تهیه کردم.»

مشارکت‌کنندگان این گروه، آغاز زندگی مشترک را با فشار اقتصادی، قناعت یا کاهش سطح انتظارات تجربه کرده بودند. برخی نیز معتقد بودند که محدودبودن یا فقدان مشارکت اقتصادی خانواده بر کیفیت مراسم ازدواج و آرامش سال‌های نخست زندگی مشترک تأثیر گذاشته است.

حمایت اقتصادی تسهیل‌گر

در این الگو، خانواده‌ها بدون آنکه مسئولیت اصلی تأمین هزینه‌های ازدواج را بر عهده بگیرند، در مقاطع حساس و تصمیم‌های مهم با حمایت‌های مقطعی و هدفمند از زوجین پشتیبانی کرده‌اند؛ مانند کمک در رهن منزل، ضمانت وام، واگذاری موقت خانه یا مشارکت در بخشی از هزینه‌ها. سحر (۳۴ساله، مادر یک فرزند) نمونه‌ای از این نوع حمایت را چنین شرح می‌دهد:

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

«چون خونه اجاره کرده بودیم، نمی‌خواستیم برای خونه‌ای که مال خودمون نبود، پرده بخریم. بابام گفت هزینه پرده چقدر میشه؟ گفتیم پنج میلیون. گفت این پول رو بگیرید. ما هم اون پول را گذاشتیم روی رهن خونه تا اجارهٔ کمتری بدیم.»

یا در نمونه‌ای دیگر، فائزه (۳٤ساله، مادر ۳ فرزند) می‌گوید:

«پدرشوهرم چند دفعه طبقهٔ بالای خونه‌شون رو بدون اینکه اجاره‌ای از ما بگیرن در اختیارمون گذاشت؛ یک بار حدود سه سال و یک بار هم حدود یک سال‌ونیم. هر بار که از پس هزینه‌ها برنمی‌اومدیم، می‌رفتیم طبقهٔ بالای خونه پدرشوهر؛ مثلاً وقتی زمین خریدیم و درحال ساخت خونه بودیم، مدتی اونجا زندگی کردیم.»

در این موارد، حمایت خانواده بیشتر نقش تسهیل‌کننده داشت و با مداخله‌های مقطعی و هدفمند به زوجین کمک می‌کرد تا از دوره‌های دشوار اقتصادی عبور کنند، بدون آنکه بخش عمدهٔ هزینه‌های ازدواج و آغاز زندگی مشترک را بر عهده گیرند.

به‌طورکلی، یافته‌ها نشان داد که ریل‌گذاری اقتصادی خانواده صرفاً به میزان منابع مالی اختصاص‌یافته وابسته نیست، بلکه نحوه و زمان مشارکت اقتصادی خانواده نیز در تجربهٔ آغاز زندگی مشترک نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. این مشارکت در قالب سه الگوی حمایت اقتصادی گسترده، حمایت اقتصادی محدود و حمایت اقتصادی تسهیل‌گر مشاهده شد و هریک، تجربهٔ متفاوتی از آغاز زندگی مشترک را برای مشارکت‌کنندگان رقم زد.

همراهی‌های عاطفی خانواده در ازدواج

یکی دیگر از مضامین محوری پژوهش حاضر، همراهی‌های عاطفی خانواده در فرایند ازدواج است. تحلیل داده‌ها نشان داد که مشارکت‌کنندگان، همراهی عاطفی خانواده را در دو بُعد اصلی تجربه کرده‌اند: پذیرش، همراهی و دلگرمی عاطفی، و اعتماد و شناخت خانوادگی. این دو بُعد، شیوه‌های متفاوتی را بازنمایی می‌کند که خانواده‌ها ازطریق آن‌ها در فرایند تصمیم‌گیری برای ازدواج، شکل‌گیری اطمینان و تجربهٔ آغاز زندگی مشترک نقش‌آفرینی کرده‌اند.

پذیرش، همراهی و دلگرمی عاطفی

پذیرش، همراهی و دلگرمی عاطفی خانواده زمانی تجربه شد که مشارکت‌کنندگان می‌توانستند احساسات، ترجیحات و انتخاب خود را بدون ترس از قضاوت با خانواده در میان بگذارند و خانواده نیز با احترام به دیدگاه آنان، زمینهٔ گفت‌وگو، شناخت بیشتر و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر را فراهم می‌کرد. این همراهی صرفاً به پذیرش انتخاب فرزند محدود نبود، بلکه در قالب ایجاد فرصت برای شناخت متقابل، مشورت، مراجعه به مشاوره و میانجی‌گری اعضای خانواده نیز نمود پیدا می‌کرد. در برخی روایت‌ها حتی در مواردی که خانواده در ابتدا دربرابر ازدواج تردید یا مخالفت داشت، درنهایت با احترام به تصمیم فرزند، از انتخاب او حمایت می‌کرد. مرضیه (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) تجربهٔ خود را چنین روایت می‌کند:

«من با مامانم خیلی راحت بودم و همه‌چیز را بهشون می‌گفتم. مامانم همیشه بدون هیچ قضاوتی اجازه می‌داد حرف بزنم؛ چون ازم مطمئن بود و همیشه حمایت می‌کرد. وقتی هم دیدن من یه نفر رو انتخاب کردم، ازم پرسیدن چطور خانواده‌ای هستن؟ گفتم شما برید تحقیق کنید؛ ولی من فکر می‌کنم خانواده خوبی باشن. بالأخره هم نظر من بود و هم خانواده. رفتن تحقیق کردن که مطمئن بشیم.»

در برخی موارد، همراهی خانواده با فراهم‌کردن فرصت شناخت بیشتر و بهره‌گیری از مشاوره به مشارکت‌کنندگان کمک می‌کرد تا با اطمینان بیشتری دربارهٔ ازدواج تصمیم بگیرند. سحر (۳٤ساله، مادر یک فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«حدود یک ماه‌ونیم تا دو ماه مشاوره رفتیم. دو سه بار هم با اجازهٔ خانواده رفتیم بیرون تا با هم صحبت کنیم. مشاور گفته بود چند روز به هم فرصت بدید، با هم تماس نگیرید و بعد تصمیم بگیرید. خانواده‌ها هم این فرصت را به ما دادند که همدیگه را بهتر بشناسیم و بعد تصمیم بگیریم.»

در برخی خانواده‌ها نیز همراهی عاطفی ازطریق

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

میانجی‌گری یکی از اعضای خانواده و تسهیل گفت‌وگو میان فرزند و والدین صورت می‌گرفت. فروغ (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) تجربهٔ خود را چنین بیان می‌کند:

«من از بابام خجالت می‌کشیدم که نظرم را بگم. پیش مامانم خیلی گریه کردم؛ ولی روم نمی‌شد به بابام بگم. مامانم موضوع را به بابام منتقل کرد و بعد از صحبت‌هایی که شد، بابام هم جواب مثبت داد.»

یافته‌ها نشان داد که پذیرش، همراهی و دلگرمی عاطفی خانواده ازطریق ایجاد فضای گفت‌وگو، احترام به دیدگاه فرزند، فراهم‌کردن فرصت شناخت متقابل و حمایت از فرایند تصمیم‌گیری، زمینهٔ تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر و تجربه‌ای همراه با اطمینان بیشتر را برای مشارکت‌کنندگان در فرایند ازدواج فراهم کرده است.

اعتماد و شناخت خانوادگی

اعتماد و شناخت خانوادگی یکی دیگر از ابعاد همراهی‌های عاطفی خانواده در فرایند ازدواج بود. در بسیاری از روایت‌ها، اعتماد خانواده نه صرفاً بر پایهٔ احساس، براساس شناخت پیشین از فرد یا خانوادهٔ طرف مقابل، تحقیق دربارهٔ آنان یا معرفی ازسوی افراد مورداعتماد شکل گرفته بود. این شناخت، اطمینان بیشتری برای انتخاب همسر ایجاد می‌کرد و فرایند تصمیم‌گیری در ازدواج را برای مشارکت‌کنندگان و خانواده‌هایشان تسهیل می‌ساخت. مهدی (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«مادرم خانواده همسرم را از قدیم‌الایام می‌شناخت. وقتی موضوع ازدواج را مطرح کردم، تا گفتیم دختر فلانیه، مادرم خیلی خوشحال شد و گفت صد در صد موافقیم؛ چون از قدیم خانواده‌شان را می‌شناختیم. همین حمایت خانواده باعث شد من صد در صد از تصمیم مطمئن بشم.»

پژمان (۳۳ساله، پدر یک فرزند) نیز نقش شناخت خانوادگی را چنین توصیف می‌کند:

«ازدواج ما تقریباً فامیلی بود و خانواده‌ها از قبل همدیگه را می‌شناختن. خواهرام هم خانوادهٔ همسرم را می‌شناختن و می‌گفتن خانوادهٔ خوبی هستن. همین شناخت باعث شد مطمئن‌تر بشم که انتخابم درسته.»

محسن (۳۲ساله، پدر یک فرزند) نیز به نقش تحقیق و همسویی نظر خانواده اشاره می‌کند:

«من خودم از تصمیم مطمئن بودم. خانواده هم دربارهٔ خانوادهٔ همسرم تحقیق کردند و چون شناخت خوبی پیدا کردند، مخالفتی نکردند. وقتی دیدم هم نظر خودم و هم نظر خانواده یکیه، با اطمینان بیشتری ازدواج کردم.»

یافته‌ها نشان می‌دهد که اعتماد خانوادگی، زمانی که بر شناخت پیشین، تحقیق یا تجربهٔ مثبت از خانوادهٔ طرف مقابل استوار باشد، با کاهش ابهام و افزایش اطمینان به انتخاب همسر، پذیرش ازدواج و تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر را تسهیل می‌کند.

آموزش پیوستهٔ خانواده در ازدواج

یکی از مضامین مهم استخراج‌شده از داده‌ها، آموزش پیوستهٔ خانواده در فرایند پیش و پس از ازدواج است. برخلاف حمایت‌های اقتصادی یا عاطفی که نمود مستقیم‌تری دارد، این نوع حمایت عمدتاً در قالب آموزش‌های غیررسمی، انتقال تجربه، یادگیری ازطریق مشاهده و راهنمایی‌های مستمر خانواده شکل گرفته است. یافته‌ها نشان داد که این آموزش‌ها نه در قالب برنامه‌های رسمی، بلکه در بستر روابط روزمرهٔ خانوادگی و تعاملات میان‌نسلی به مشارکت‌کنندگان منتقل شده است؛ دراین‌زمینه، سه زیرمضمون «آموزش مهارت‌های زندگی»، «انتقال تجربه و راهنمایی خانواده» و «یادگیری مشاهده‌ای» شناسایی شد.

آموزش مهارت‌های زندگی

بخش مهمی از آموزش‌های خانواده به مهارت‌های لازم برای زندگی مشترک اختصاص داشت؛ مهارت‌هایی مانند خانه‌داری، آشپزی، مدیریت اختلاف‌ها، شیوهٔ تعامل با همسر و پذیرش مسئولیت‌های زندگی. در برخی خانواده‌ها این آموزش‌ها محدود و کلی بود و بیشتر به توصیه‌های کوتاه دربارهٔ حفظ آرامش در زندگی مشترک خلاصه می‌شد. درمقابل، برخی مشارکت‌کنندگان از دریافت آموزش‌های مستقیم‌تر ازسوی مادران خود سخن گفتند. محیا (۳۵ساله،

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

مادر ۳ فرزند) بیان می‌کند:

«مامانم همیشه می‌گفت سر چیزای هیچ‌وپوچ بلوا به پا نکن. می‌گفت هیچ مردی کامل نیست. اگر می‌بینی شوهرت خوبی‌های زیادی داره، به همون خوبی‌ها نگاه کن و بعضی از ضعف‌هاش رو نادیده بگیر. همیشه ما را به آرامش دعوت می‌کرد.»

در برخی خانواده‌ها نیز آموزش‌ها رنگ‌وبوی سنتی‌تری داشت و بر آمادگی دختران برای زندگی مشترک تأکید می‌شد. مینو (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) می‌گوید:

«مادرم همیشه می‌گفت آشپزی یاد بگیر، خونه‌داری یاد بگیر؛ چون وقتی رفتی سر زندگی، عشق و عاشقی تموم میشه و این مهارت‌هاست که به کارت میاد. بیشتر همین توصیه‌های مادرانه بود.»

یافته‌ها نشان داد که آموزش مهارت‌های زندگی عمدتاً در قالب توصیه‌های غیررسمی خانواده و با تأکید بر مدیریت روابط، مسئولیت‌پذیری و سازگاری در زندگی مشترک انجام می‌شد و سهم مادران در انتقال این آموزش‌ها پررنگ‌تر از سایر اعضای خانواده بود.

انتقال تجربه و راهنمایی خانواده

یکی دیگر از ابعاد آموزش پیوسته، انتقال تجربه‌های زیستهٔ والدین و سایر اعضای خانواده همراه با ارائهٔ راهنمایی برای مواجهه با مسائل زندگی مشترک بود. این آموزش‌ها بیشتر بر پایهٔ تجربه‌های شخصی، سختی‌های گذشته و آموخته‌های نسل قبل شکل می‌گرفت و خانواده تلاش می‌کرد ازطریق بیان این تجربه‌ها، فرزندان را برای مدیریت بهتر زندگی مشترک آماده کند. محسن (۳۲ساله، پدر یک فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«مادرم بیشتر نصیحتم می‌کرد. ناملایمت‌هایی که خودش توی زندگی دیده بود و سختی‌هایی که کشیده بود را تعریف می‌کرد و می‌گفت نذارید همسرتون این سختی‌ها را بکشه. هواش رو داشته باشید.»

مهدی (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) نیز تجربهٔ مشابهی را روایت می‌کند:

«خانواده راه‌وروش زندگی را یاد می‌دادن و دربارهٔ انتخاب همسر راهنمایی می‌کردن. همیشه می‌گفتن اینها فقط راهنماییه، نه اجبار؛ بعد خودت باید تصمیم بگیری.»

در بسیاری از موارد، این راهنمایی‌ها پس از ازدواج نیز ادامه داشت. حسین (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) بیان می‌کند:

«خیلی از خانواده مشورت می‌گیرم؛ ولی درنهایت تصمیم آخر با خودمه. خانواده تلاش می‌کنن راهنمایی کنن؛ اما تصمیم‌گیری را به خودم واگذار می‌کنن.»

یافته‌ها نشان داد که انتقال تجربه و راهنمایی خانواده، بیش از آنکه جنبهٔ دستوری داشته باشد، بر انتقال تجربه‌های نسل قبل و ارائهٔ پیشنهادهایی برای مدیریت بهتر زندگی مشترک استوار بود و تصمیم نهایی غالباً به خود زوجین واگذار می‌شد.

یادگیری مشاهده‌ای

بخش چشمگیری از آموزش‌های خانوادگی نه ازطریق توصیه‌های مستقیم، از راه مشاهده رفتار والدین و مشارکت در فعالیت‌های روزمرهٔ خانواده شکل گرفته بود. مشارکت‌کنندگان بیان می‌کردند که بسیاری از مهارت‌ها، مسئولیت‌ها و شیوه‌های تعامل را در عمل و از خلال زندگی روزمره آموخته‌اند. سحر (۳٤ساله، مادر یک فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«مامان و بابام هر دو معلم بودن و ما از بچگی توی کارهای خونه کمک می‌کردیم. بابام صبح‌ها ما را مدرسه می‌برد، غذا می‌داد و ازمون نگهداری می‌کرد تا مامانم از مدرسه برگرده. ما از همون بچگی مسئولیت زندگی را در عمل یاد گرفتیم.»

سعید (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) نیز تأکید می‌کند:

«این چیزها را کسی به ما آموزش نمی‌داد؛ ما از روی رفتار والدین یاد می‌گرفتیم و همه‌اش تجربی بود.»

در برخی روایت‌ها، یادگیری مشاهده‌ای تنها به خانوادهٔ اصلی محدود نبود و پس از ازدواج نیز ازطریق خانوادهٔ همسر ادامه پیدا می‌کرد. لیلا (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) بیان می‌کند:

«بعد از ازدواج چون مادرم را از دست داده بودم، خیلی از کارها را از مادرشوهرم یاد گرفتم؛ از آشپزی و نان‌پختن گرفته تا باغداری. خیلی از مهارت‌هایی که امروز بلدم، از آنها یاد گرفتم.»

یافته‌ها نشان داد که یادگیری مشاهده‌ای یکی از مهم‌ترین

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

شیوه‌های انتقال آموزش در خانواده بوده است؛ به‌گونه‌ای‌که بسیاری از مهارت‌های زندگی، نقش‌های خانوادگی و مسئولیت‌های مشترک، پیش و حتی پس از ازدواج، ازطریق مشاهدهٔ رفتار اعضای خانواده و مشارکت در فعالیت‌های روزمره آموخته شده است.

درمجموع، یافته‌ها نشان داد که آموزش پیوستهٔ خانواده فرایندی تدریجی، غیررسمی و مبتنی بر تعاملات روزمره است که ازطریق آموزش مهارت‌های زندگی، انتقال تجربه و راهنمایی، و یادگیری مشاهده‌ای به نسل جوان منتقل می‌شود. این آموزش‌ها عمدتاً بر تجربه‌های زیستهٔ اعضای خانواده استوار بود و بیش از آنکه در قالب آموزش‌های رسمی ارائه شود، در جریان زندگی روزمره و روابط خانوادگی شکل می‌گرفت. همچنین نقش مادران در انتقال این آموزش‌ها پررنگ‌تر از سایر اعضای خانواده بود و بخش چشمگیری از آموزش‌ها نیز متوجه آمادگی دختران برای ایفای نقش در زندگی مشترک بود.

عاملیت جوانان در فرایند ازدواج

یکی از مضامین اصلی استخراج‌شده از داده‌ها، عاملیت جوانان در فرایند ازدواج است. یافته‌ها نشان داد که مشارکت‌کنندگان در فرایند انتخاب همسر، سطوح متفاوتی از استقلال را تجربه کرده‌اند. عاملیت آنان نه به‌صورت استقلال مطلق و نه در قالب تبعیت کامل از خانواده، بلکه در طیفی از استقلال کامل در انتخاب تا استقلال نسبی همراه با نظارت خانواده شکل گرفته است.

استقلال کامل در انتخاب

در این الگو، مشارکت‌کنندگان نقش اصلی را در انتخاب همسر بر عهده داشتند و خانواده بیشتر نقش مشورتی، حمایتی یا تأییدکننده ایفا می‌کرد. مهتاب (۳۴ساله، مادر ۲ فرزند) تجربهٔ خود را چنین بیان می‌کند:

«در انتخاب همسر دخالت مستقیمی ازطرف خانواده وجود نداشت. فقط می‌گفتن روی انتخابت خوب فکر کن و دقیق تصمیم بگیر. خودم انتخاب کردم و مسئولیتش هم با خودم بود.»

حسین (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) نیز استقلال خود را چنین توصیف می‌کند:

«صددرصد استقلال داشتم. خانواده اگر کسی را پیشنهاد می‌دادند، اگر قبول نداشتم با دلیل و منطق رد می‌کردم. هیچ‌وقت چیزی را به من تحمیل نکردند و تصمیم آخر همیشه با خودم بود.»

بااین‌حال، حتی در این گروه نیز برخی تصمیم‌های مرتبط با ازدواج مانند مهریه، زمان عقد یا شیوهٔ برگزاری مراسم با مشارکت خانواده‌ها اتخاذ می‌شد. محسن (۳۲ساله، پدر یک فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«انتخاب همسر کاملاً با خودم بود؛ اما دربارهٔ مهریه یا زمان مراسم خانواده‌ها هم با هم صحبت می‌کردند. بالأخره ازدواج فقط بین دو نفر نیست، بین دو خانواده هم هست.»

یافته‌ها نشان داد که استقلال کامل در انتخاب همسر به معنای حذف نقش خانواده از تمامی مراحل ازدواج نبود، بلکه خانواده همچنان در برخی تصمیم‌های مشترک و آیینی نقش‌آفرینی می‌کرد.

استقلال نسبی همراه با نظارت خانواده

در بخش درخورتوجهی از روایت‌ها، عاملیت جوانان در تعامل با نظارت، هدایت یا مخالفت اولیهٔ خانواده شکل گرفته بود. در این الگو، انتخاب اولیه معمولاً ازسوی فرد انجام می‌شد؛ اما پذیرش آن مستلزم گفت‌وگو، اقناع خانواده یا طی‌کردن فرایندی تدریجی بود. سمانه (۳۱ساله، مادر یک فرزند) تجربهٔ خود را چنین روایت می‌کند:

«اوایل همه مخالف بودن. هرکدوم از اعضای خانواده جداگانه باهام صحبت می‌کردن و سعی می‌کردن منصرفم کنن. بعد از مدتی بابام ازم پرسید خودت واقعاً می‌خوای؟ گفتم فکر می‌کنم پسر خوبیه. همون موقع گفت وقتی خودت می‌خوای، دیگه کسی مخالفت نکنه و بعد از اون از تصمیمم حمایت کردن.»

فروغ (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) نیز می‌گوید:

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

«بابام می‌گفت صبر کن، خواستگارهای بهتری برات پیدا می‌شه؛ ولی من گفتم نه، چون هم دوستش دارم و هم می‌شناسمش. بالأخره بعد از صحبت‌هایی که شد، خانواده هم پذیرفتن.»

یافته‌ها نشان داد که در این الگو، عاملیت جوانان در تعامل با خانواده و ازطریق گفت‌وگو و مذاکره شکل می‌گرفت و تصمیم‌گیری نهایی حاصل توافق میان خواست جوانان و نظر خانواده بود.

به‌طورکلی، یافته‌ها نشان داد که عاملیت جوانان در فرایند ازدواج ماهیتی طیفی و رابطه‌ای دارد. تجربهٔ مشارکت‌کنندگان نشان می‌دهد که استقلال در انتخاب همسر از استقلال کامل تا استقلال نسبی همراه با نظارت خانواده در نوسان بوده است؛ ازاین‌رو، عاملیت جوانان در پژوهش حاضر نه به‌صورت استقلال مطلق، در تعامل مستمر با خانواده و متناسب با بافت فرهنگی و خانوادگی شکل گرفته است.

حمایت خانواده در مدیریت تعارضات زناشویی

تحلیل روایت‌های مشارکت‌کنندگان نشان داد که بروز تعارض در زندگی مشترک امری طبیعی است؛ اما نحوهٔ مدیریت آن نقش مهمی در تداوم و کیفیت رابطهٔ زناشویی دارد. داده‌ها نشان داد که مدیریت تعارضات عمدتاً در دو الگوی اصلی تجربه شده است: حل مستقل تعارضات توسط زوجین و حمایت خانواده در مدیریت تعارضات.

حل مستقل تعارضات توسط زوجین

بخش چشمگیری از مشارکت‌کنندگان ترجیح می‌دادند اختلافات زناشویی را بدون دخالت خانواده‌ها و در چارچوب رابطهٔ زوجین مدیریت کنند. از نگاه آنان، حفظ حریم زندگی مشترک و پرهیز از انتقال اختلافات به خانواده‌ها از گسترش تنش و شکل‌گیری سوءبرداشت‌های بعدی جلوگیری می‌کرد. نرجس (۳٤ساله، مادر ۲ فرزند) دراین‌زمینه بیان می‌کند:

«اگر اختلاف نظر با همسرم داشتم، معمولاً به خانواده منتقل نمی‌کردم. به همدیگه هم نگفته بودیم که مشکلات‌مون رو به خانواده‌ها نگیم؛ ولی در عمل اگر موردی پیش می‌اومد، هیچ‌کدوم حرفی به خانواده نمی‌زدیم. فکر می‌کنم به مرزهای پختگی رسیده بودیم. همیشه یه حریمی برای خودمون نگه داشتیم و حتی وقتی ناراحت هم می‌شدیم، خانواده‌های همدیگه را وارد اختلاف نمی‌کردیم.»

محسن (۳۲ساله، پدر یک فرزند) نیز تجربهٔ مشابهی را چنین توصیف می‌کند:

«تعارض تو همه زندگی‌ها پیش میاد؛ ولی هیچ‌وقت بیشتر از پنج شش ساعت طول نکشیده که بخوایم با خانواده مطرحش کنیم. از روز اول تصمیم گرفتیم هرچقدر هم مشکل شدید باشه، هیچ‌وقت به هیچ‌کدوم از خانواده‌ها نگیم.»

یافته‌ها نشان داد که در این الگو، زوجین با حفظ مرزهای زندگی مشترک و اتکا به گفت‌وگو، صبر و تعامل دوجانبه تلاش می‌کردند اختلافات را بدون ورود خانواده‌ها مدیریت کنند.

حمایت خانواده در مدیریت تعارضات

در برخی روایت‌ها، خانواده‌ها هنگام بروز اختلاف نقش حمایتی ایفا می‌کردند. این حمایت بیشتر در قالب میانجی‌گری، دعوت به گفت‌وگو، ارائهٔ راهنمایی و کاهش تنش میان زوجین نمود پیدا می‌کرد. مهدی (۳٤ساله، پدر ۲ فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«اوایل زندگی اختلاف پیش می‌اومد. بعضی وقت‌ها خانمم می‌رفت خونه مادرش. مادرخانم زنگ می‌زد می‌گفت شب بیایید اینجا، کنار هم صحبت کنید. یا مادرم تماس می‌گرفت و می‌گفت بیایید اینجا. هم با من صحبت می‌کردن، هم با همسرم، راهنمایی می‌کردن و می‌گفتن این کار درست نبوده. همیشه سعی می‌کردن کمک کنن مسئله حل بشه.»

ایمان (۳۰ساله، پدر ۲ فرزند) نیز تجربهٔ خود را چنین بیان می‌کند:

«بیشتر سعی می‌کردیم خودمون حلش کنیم؛ ولی بعضی وقت‌ها مادر همسرم میومد وسط. خانمم رو به این نتیجه می‌رسوند که حق با شوهره و منو هم به این نتیجه می‌رسوند که حق با خانمه. هر دومون رو مقصر می‌کرد و آخرش همیشه مسئله حل می‌شد.»

بااین‌حال، همهٔ مشارکت‌کنندگان تجربهٔ مثبتی از مداخلهٔ

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

خانواده نداشتند. مینو (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) به تفاوت عملکرد دو خانواده اشاره می‌کند:

«خانوادهٔ خودم همیشه سعی می‌کردن آشتی‌مون بدن و اختلاف رو حل کنن؛ ولی خانوادهٔ همسرم می‌گفتن ما دخالت نمی‌کنیم؛ بااین‌حال وقتی وارد ماجرا می‌شدن، موضوع رو پیچیده‌تر می‌کردن و اختلاف بیشتر می‌شد.»

یافته‌ها نشان داد که حمایت خانواده در مدیریت تعارضات، بسته به شیوه و کیفیت مداخله، می‌توانست به کاهش تنش یا برعکس، پیچیده‌ترشدن اختلافات منجر شود.

به‌طورکلی، یافته‌ها نشان داد که مدیریت تعارضات زناشویی در میان مشارکت‌کنندگان عمدتاً بر حفظ استقلال زوجین در حل اختلافات استوار بود و مراجعه به خانواده‌ها بیشتر در شرایطی رخ می‌داد که زوجین به حمایت یا میانجی‌گری نیاز داشتند. تجربهٔ مشارکت‌کنندگان همچنین نشان داد که نقش خانواده در مدیریت تعارضات، تابع شیوه و کیفیت مداخله بود؛ به‌گونه‌ای که در برخی موارد به کاهش تنش و تسهیل حل اختلاف انجامید و در برخی دیگر، به دلیل تفاوت نگرش‌ها یا نحوهٔ مداخله موجب پیچیده‌ترشدن تعارضات شد؛ ازاین‌رو، نقش خانواده در مدیریت تعارضات را نمی‌توان ذاتاً مثبت یا منفی تلقی کرد، بلکه کارآمدی آن به نحوهٔ مداخله و تعامل میان زوجین و خانواده‌ها بستگی داشت.

کارکرد هنجاری خانواده در فرایند ازدواج

برخلاف مضامین پیشین که به اشکال مستقیم حمایت خانواده در فرایند ازدواج می‌پرداخت، این مضمون به نقش خانواده در انتقال و بازتولید هنجارهای اجتماعی و فرهنگی مرتبط با ازدواج اشاره دارد. یافته‌ها نشان داد که خانواده، علاوه‌بر حمایت‌های اقتصادی، عاطفی و آموزشی، ازطریق انتقال ارزش‌ها، باورها، رسوم و معیارهای فرهنگی نیز بر تصمیم‌های مرتبط با ازدواج اثر می‌گذارد. این اثرگذاری همواره به معنای اجبار نیست، بلکه در برخی موارد در قالب توصیه، انتظار یا انتقال هنجارهای فرهنگی و در برخی دیگر به شکل محدودیت‌ها و قواعد الزام‌آور تجربه شده است.

تحلیل داده‌ها چهار محور اصلی را دراین‌زمینه آشکار ساخت.

هنجارهای اجتماعی و جنسیتی

یکی از مهم‌ترین زمینه‌های اثرگذاری خانواده، انتقال هنجارهای مرتبط با نقش‌های جنسیتی، سن مناسب ازدواج و سایر قواعد اجتماعی مرتبط با ازدواج بود؛ بااین‌حال، شدت اثرگذاری این هنجارها در روایت مشارکت‌کنندگان یکسان نبود. در برخی خانواده‌ها، این هنجارها صرفاً به‌صورت انتظار یا توصیه مطرح می‌شد، درحالی‌که در برخی دیگر، نقش تعیین‌کننده‌ای در تصمیم‌گیری داشت. فائزه (۳۴ساله، مادر ۳ فرزند) دربارهٔ انتظار خانواده برای ازدواج در سنین کم می‌گوید:

«دیگه هفده سالم شده بود و همه انگار منتظر بودن ازدواج کنم. اصلاً اون موقع حس می‌کردم گزینهٔ اصلی جلوی روم فقط ازدواجه. نه اینکه کسی مستقیم مجبورم کنه، ولی فضای خانواده طوری بود که انگار وقت ازدواج رسیده و باید بهش فکر کنم.»

در برخی روایت‌ها، هنجارهای جنسیتی پس از ازدواج نیز در روابط خانوادگی استمرار یافته بود. مینو (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) بیان می‌کند:

«همسرم توی کارهای خونه کمکم می‌کنه؛ ولی اگر مادرشوهرم ببینه میگه این کارها وظیفهٔ زن هست و مرد نباید انجام بده؛ یعنی هنوز هم همون نگاه قدیمی وجود داره.»

درمقابل، برخی هنجارها ماهیتی الزام‌آورتر داشت؛ برای نمونه، محیا (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) دربارهٔ انتخاب همسر می‌گوید:

«بابام از اول می‌گفت باید حتماً از طایفهٔ خودمون ازدواج کنی. اصلاً گزینهٔ دیگه‌ای را قبول نداشت و روی این موضوع خیلی تأکید می‌کرد. حتی حاضر نمی‌شد برای عقد امضا کنه و این موضوع حدود یک ماه طول کشید تا آخر با وساطت بابابزرگم قبول کرد و روز عقد اومد امضا کرد.»

همچنین فروغ (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) به رسم تقدم ازدواج فرزند بزرگ‌تر اشاره می‌کند:

«رسم خانواده ما این بود که اول خواهر بزرگ‌تر ازدواج کنه. تا وقتی خواهرم ازدواج نکرده بود، عقد من هم عقب افتاد.»

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

یافته‌ها نشان داد که هنجارهای خانوادگی، از توصیه‌های نرم دربارهٔ نقش‌های جنسیتی تا قواعد الزام‌آور دربارهٔ قومیت، ترتیب تولد و زمان ازدواج بر تصمیم‌های جوانان اثرگذار بوده است.

سنت‌ها و رسوم در تصمیم‌گیری

بخش دیگری از داده‌ها نشان داد که بسیاری از تصمیم‌های رسمی ازدواج همچنان در چارچوب سنت‌ها و رسوم خانوادگی اتخاذ می‌شود. در این موارد نقش خانواده بیشتر به حفظ آیین‌های رایج و هماهنگی میان دو خانواده معطوف بود تا مداخلهٔ مستقیم در انتخاب همسر. پژمان (۳۳ساله، پدر یک فرزند) می‌گوید:

«انتخاب همسر با خودم بود؛ ولی دربارهٔ مهریه ما اصلاً دخالتی نداشتیم. خانواده‌ها دور هم نشستند و دربارهٔ مهریه تصمیم گرفتند. رسم خانواده همین بود.»

سمانه (۳۱ساله، مادر یک فرزند) نیز تجربهٔ مشابهی را روایت می‌کند:

«مهریه را خانواده‌ها تعیین کردند و من اصلاً در جریان جزئیاتش نبودم. بعداً فهمیدم چه مهریه‌ای نوشته شده.»

مرضیه (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) دربارهٔ زمان عقد بیان می‌کند:

«پدرشوهرم گفت برای عید غدیر عقد بگیریم. نظر خودمون خیلی پرسیده نشد و بیشتر براساس مناسبت مذهبی و نظر بزرگ‌ترها برنامه‌ریزی شد.»

یافته‌ها نشان داد که سنت‌ها و رسوم، ضمن حفظ چارچوب‌های فرهنگی ازدواج، در برخی موارد بر دامنهٔ تصمیم‌گیری زوجین نیز تحت تأثیر می‌گذارد.

شبکه‌های خویشاوندی و معرفی خانوادگی

بخش چشمگیری از ازدواج‌ها ازطریق معرفی خانواده، خویشاوندان یا آشنایان شکل گرفته بود. در این موارد، خانواده صرفاً نقش معرفی‌کننده نداشت، بلکه با ارزیابی و تأیید گزینهٔ پیشنهادی، در مشروعیت‌بخشی به انتخاب نیز نقش ایفا می‌کرد. سعید (۳۵ساله، پدر ۲ فرزند) دراین‌زمینه می‌گوید:

«خانواده پیشنهاد ازدواج را مطرح کردند. چون خانواده‌ها همدیگه را می‌شناختند و ملاک‌های همدیگه را قبول داشتند، خیال همه راحت‌تر بود و ازدواج انجام شد.»

فائزه (۳٤ساله، مادر ۳ فرزند) نیز بیان می‌کند:

«من اختیار انتخاب داشتم؛ ولی فقط بین خواستگارهایی که خانواده قبول داشتن و معرفی می‌شدن. اینکه خودم بخوام کسی را پیدا کنم، اصلاً مطرح نبود.»

یافته‌ها نشان داد که شبکه‌های خویشاوندی با هدایت دامنهٔ انتخاب‌ها و فراهم‌کردن بستر آشنایی، نقش مهمی در شکل‌گیری فرایند انتخاب همسر ایفا می‌کنند.

معیارهای فرهنگی ازدواج مناسب

چهارمین محور، معیارهایی بود که خانواده‌ها برای انتخاب همسر مناسب در نظر داشتند. این معیارها شامل هم‌کفو بودن، شناخت خانوادگی، تناسب فرهنگی، ویژگی‌های شخصیتی و اعتبار خانواده‌ها بود و در پذیرش یا رد گزینه‌های ازدواج نقش مهمی داشت. مینو (۳۵ساله، مادر ۲ فرزند) می‌گوید:

«پدرم می‌گفت این آقا آدم عصبیه و به درد زندگی نمی‌خوره. بیشتر از هرچیز روی اخلاقش تأکید داشت.»

محیا (۳۵ساله، مادر ۳ فرزند) نیز چنین می‌گوید:

«مامانم فقط پرسید دوستش داری؟ مطمئنی آدم خوبیه؟ گفت من قرار نیست باهاش زندگی کنم، خودت باید زندگی کنی؛ ولی اگر ببینم داری اشتباه می‌کنی، نظرم رو می‌گم.»

یافته‌ها نشان داد که خانواده‌ها ازطریق معیارهای فرهنگی و شناخت پیشین از خانوادهٔ طرف مقابل، محدودهٔ گزینه‌های مطلوب برای ازدواج را تعیین می‌کردند؛ هرچند شدت اثرگذاری این معیارها در خانواده‌های مختلف متفاوت بود.

به‌طورکلی، یافته‌ها نشان داد که خانواده، علاوه‌بر حمایت‌های مستقیم، ازطریق انتقال و بازتولید هنجارها، سنت‌ها، شبکه‌های خویشاوندی و معیارهای فرهنگی نیز در فرایند ازدواج نقش‌آفرینی می‌کند؛ بااین‌حال، این نقش در همهٔ

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

خانواده‌ها یکسان نبود. در برخی روایت‌ها، هنجارهای خانوادگی بیشتر در قالب توصیه، انتظار، انتقال ارزش‌ها یا تشویق به رعایت سنت‌ها تجربه می‌شد و مشارکت‌کنندگان امکان تصمیم‌گیری مستقل را حفظ می‌کردند؛ اما در برخی دیگر، این هنجارها به‌صورت قواعد الزام‌آور، محدودیت در دامنهٔ انتخاب یا تحمیل برخی تصمیم‌ها نمود می‌یافت؛ ازاین‌رو، کارکرد هنجاری خانواده را نمی‌توان صرفاً به‌عنوان حمایت یا اجبار تفسیر کرد، بلکه این کارکرد در طیفی از هدایت فرهنگی تا اعمال محدودیت‌های هنجاری قرار دارد و در تعامل با عاملیت جوانان، فرایند تصمیم‌گیری برای ازدواج را شکل می‌دهد.

بحث و نتیجه

تحلیل روایت‌های مشارکت‌کنندگان نشان داد که حمایت خانوادگی در فرایند ازدواج جوانان، پدیده‌ای چندبُعدی، رابطه‌ای و فرهنگی است که در چارچوب روابط میان‌نسلی شکل می‌گیرد. از منظر نظریهٔ همبستگی نسلی (Bengtson & Roberts, 1991)، ابعاد مختلف حمایت تجربه‌شده ازسوی مشارکت‌کنندگان را می‌توان در قالب همبستگی کارکردی، عاطفی، هنجاری و تعاملی تبیین کرد؛ به‌گونه‌ای که خانواده نه‌تنها منابع مادی و عاطفی را در اختیار جوانان قرار می‌دهد، ازطریق انتقال ارزش‌ها، هنجارها و الگوهای تعامل نیز بر فرایند ازدواج اثر می‌گذارد؛ بااین‌حال، یافته‌ها نشان داد که این نقش همواره به معنای حمایت بدون تنش نیست؛ بلکه در برخی موارد، حمایت با هدایت هنجاری، نظارت یا اعمال محدودیت نیز همراه می‌شود؛ بنابراین، حمایت خانوادگی در این پژوهش در طیفی از تسهیل‌گری تا تنظیم‌گری قرار می‌گیرد. این یافته ضمن همسویی با رویکرد تحلیلی دیدگاه مسیر زندگی، با یافته‌های مطالعات عباسی‌شوازی و همکاران (2012) دربارهٔ جایگاه محوری خانواده در جامعهٔ ایرانی همسو است.

آنچه در این پژوهش به‌عنوان ریل‌گذاری اقتصادی خانواده مشاهده شد، از منظر نظریهٔ همبستگی نسلی بنگتسون (2001)، جلوه‌ای از همبستگی کارکردی میان نسل‌هاست که ازطریق انتقال منابع اقتصادی، گذار جوانان به ازدواج را تسهیل می‌کند (Bengtson, 2001). همچنین با رویکرد مسیر زندگی نیز همخوانی دارد؛ زیرا منابع اقتصادی خانواده می‌تواند گذار به بزرگسالی و ورود به زندگی مشترک را تسهیل کند (Elder, 1998; Settersten & Ray, 2010). نتایج حاضر، همسو با شواهد تجربی به‌دست‌آمده از مطالعات سوارتز و همکاران (2011) است که نقش والدین را در کمک به گذار موفق فرزندان به بزرگسالی را تأیید کردند و همچنین یافته‌های صادقی‌فسائی و بنی‌جمالی (۱۳۹۸) را پشتیبانی می‌کند که نشان دادند امروزه خانوادهٔ ایرانی در عرصهٔ گذار به بزرگسالی و ازدواج جوانان، درگیر فشار احتمالی مضاعف و تشدید نابرابری فزاینده شده است. درعین‌حال، داده‌های پژوهش نشان داد که این حمایت‌ها در برخی موارد با افزایش وابستگی اقتصادی زوجین به خانواده نیز همراه بوده است؛ موضوعی که نشان می‌دهد حمایت و وابستگی می‌توانند هم‌زمان تجربه شود.

در بُعد عاطفی، یافته‌ها بیانگر آن است که پذیرش، همراهی و دلگرمی خانواده، احساس امنیت روانی و اطمینان بیشتری برای جوانان در فرایند ازدواج ایجاد می‌کند. این یافته با بُعد عاطفی همبستگی میان‌نسلی در نظریهٔ بنگتسون و رابرت (1991) همخوانی دارد. برپایهٔ یافته‌ها، مخالفت یا عدم‌پذیرش خانواده در نقطهٔ مقابل می‌تواند احساس ناامنی، تردید و دشواری در تصمیم‌گیری را افزایش دهد؛ ازاین‌رو، حمایت عاطفی خانواده در این بافت فرهنگی علاوه‌بر نقش روان‌شناختی، واجد کارکرد مشروعیت‌بخش اجتماعی نیز است. درحالی‌که نتایج پژوهش حاضر نشان داد که حمایت‌گری والدین می‌تواند به مدیریت تعارضات زناشویی کمک کند، در همین زمینه، پژوهش‌های پیشین (Sarkisian & Gerstel, 2015) گزارش کرده است که ازدواج‌های مدرن، خصلتی انحصارطلبانه دارد که موجب تمرکز بیش‌ازحد زوجین بر یکدیگر می‌شود و درنتیجه پیوندهای عاطفی و حمایتی قبلی با خانوادهٔ پدری را تضعیف می‌کند. این تکیهٔ

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

انحصاری زوجین به یکدیگر برای دریافت حمایت عاطفی، نه‌تنها ساختار ازدواج را شکننده‌تر می‌کند، بار مراقبت از والدین سال‌خورده را نیز به دوش خواهر و برادرهای مجرد می‌اندازد. این موضوعی است که مطالعهٔ آن در بستر جامعهٔ ایران، تحقیقات بیشتری را در آینده می‌طلبد.

یافته‌های مربوط به آموزش پیوسته نشان داد که انتقال تجربه، توصیه‌ها و راهنمایی‌های والدین صرفاً به انتقال مهارت‌های زندگی محدود نمی‌شود، بلکه ارزش‌های فرهنگی و هنجاری همچون مسئولیت‌پذیری، مدارا، قناعت و وفاداری را نیز منتقل می‌کند. این یافته با بُعد هنجاری همبستگی میان‌نسلی در نظریهٔ بنگتسون (2001) و همچنین مفهوم زندگی‌های متصل در دیدگاه مسیر زندگی همخوانی دارد؛ علاوه‌براین، یافته‌های مربوط به عاملیت جوانان نشان داد که استقلال در فرایند ازدواج به‌صورت استقلال مطلق تجربه نمی‌شود، بلکه در تعامل و مذاکرهٔ مستمر با خانواده شکل می‌گیرد. این یافته با مفهوم عاملیت رابطه‌ای در رویکرد مسیر زندگی (Elder, 1998; Giele & Elder 1998) و مفهوم بزرگ‌سالی درحال‌ظهور آرنت (2011) تبیین‌پذیر است؛ زیرا جوانان هم‌زمان با تمایل به استقلال، همچنان از حمایت خانواده بهره می‌گیرند؛ بااین‌حال، داده‌ها نشان داد که این نظارت در برخی موارد به محدودشدن دامنهٔ انتخاب یا تأکید بر هنجارهای خانوادگی نیز انجامیده است؛ بنابراین، مرز میان حمایت و کنترل همواره ثابت نیست و بسته به شیوهٔ تعامل خانواده و جوانان تغییر می‌کند.

نتایج پژوهش کیفی حاضر، تلاش نمود ابعاد حمایتی خانواده را در فرایند ازدواج جوانان کنکاش کند. نقش بین‌نسلی خانواده و شبکهٔ روابط خویشاوندی در حمایت از فرایند ازدواج جوانان در یزد، از یافته‌های مهم پژوهش حاضر است؛ با این وجود، در تفسیر نتایج به‌دست‌آمده باید به موقعیت‌مندی میدان مطالعه توجه داشت؛ زیرا پژوهش حاضر در بستر اجتماعی خاص و متمایزی انجام شده است که از یک‌سو، خانواده‌گرا، مذهبی و سنتی قلمداد می‌شود و از دیگرسو در بسیاری از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی در زمرهٔ مناطق برخوردار و با سطح توسعه‌یافتگی نسبتاً بالا در ایران محسوب می‌شود. نقش‌آفرینی این محیط اجتماعی و فرهنگی متمایز در شکل‌دهی به فرایندهای ازدواج جوانان بسیار حائز اهمیت است.

در بستر فرهنگی یزد، درعین‌حال که فشارهای اجتماعی برای ازدواج و تشکیل خانوادهٔ جوانان به‌نسبت نیرومند است، به‌طور هم‌زمان، حمایت‌های بین‌نسلی از جوانان، اعم از حمایت‌های مادی (تأمین مسکن و جهیزیه) و حمایت‌های غیرمادی (عاطفی، هنجاری و ...)، نیز در عمل بخش مهمی از هزینه‌های مستقیم و غیرمستقیم ازدواج را تا حدی از دوش جوانان برمی‌دارد و آن را بر دوش خانواده‌های پدری عروس و داماد سرشکن می‌کند. گرچه برای مؤلفه‌های این الگوی ترکیبی (فشار اجتماعی و حمایت اجتماعی) در برخی از دیگر نقاط کشور نیز شباهت‌هایی می‌توان دید، این سازوکار در نقاط مختلف از شدت و ضعف برخوردار است و شواهد حاکی‌ازآن است که در میدان مطالعهٔ حاضر، پایداری و غلظت زیادی دارد. درهرحال، وجود این چتر حمایتی خانواده در کنار باورهای ریشه‌دار مذهبی، فرایند ازدواج جوانان را تسهیل کرده است. مقایسهٔ آمارها و روند شاخص‌های ازدواج در بین استان‌های مختلف کشور طی دهه‌های اخیر، مؤید آن است که یزد همواره در چارک استان‌هایی با کمترین میانگین سن هنگام اولین ازدواج برای هر دو جنس مرد و زن (برای مثال، به‌ترتیب ۲۶/۹ و ۲۲/۵ برای استان یزد در مقایسه با متوسط کشوری ۲۸/۱ و ۲۴/۱ در سال ۱۴۰۴) واقع شده است (سازمان ثبت احوال کشور، ۱۴۰۵). در بستر نهادی و فرهنگی یزد، وجود ابعاد مختلف حمایت بین‌نسلی خانواده یکی از دلایل تبیینی و زمینه‌های مشوق برای ورود جوانان به فرایند تشکیل خانواده در سنین پایین‌تر به شمار می‌آید.

مطالعهٔ حاضر کوشید بر پایهٔ تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از یک پژوهش میدانی، تجربیات جوانان ازدواج‌کردهٔ یزدی را از ابعاد مختلف حمایتی خانواده در فرایند ازدواج گردآوری،

https://doi.org/10.22108/jas.2026.148904.2787

مستند و تحلیل کند؛ با این وجود، این مطالعه با محدودیت‌هایی نیز مواجه بود. گذشته از آنکه به‌واسطهٔ ماهیت کیفی پژوهش حاضر، نتایج به‌سادگی تعمیم‌پذیر نیست، نمونهٔ تحقیق نیز دارای محدودیت‌هایی است. به‌طوری‌که برخی از مشارکت‌کنندگان در زمان اجرای مصاحبه‌ها، چندین سال از ازدواج‌شان سپری شده بود و ممکن است تحت‌تأثیر گذشت زمان، بازگویی و روایت برخی از تجربه‌های مرتبط با فرایند ازدواج آنان با سوگیری ناشی از خطای یادآوری[1] توأم باشد؛ بااین‌حال، انتخاب نمونهٔ تحقیق از میان افرادی که مراحل اصلی فرایند گذار به بزرگ‌سالی (و ازجمله تشکیل خانواده) را تجربه کرده بودند، این مزیت را داشت تا تجربه‌های آنان از حمایت‌های خانوادگی با نگاهی بازاندیشانه و مبتنی بر تجربهٔ زیسته تحلیل شود.

یافته‌های میدانی حاصل از پژوهش حاضر، می‌تواند در زمینهٔ سیاست‌گذاری جمعیتی و اجتماعی برای تسهیل ازدواج و تشکیل خانوادهٔ جوانان درس‌آموز باشد که در سیاست‌های کلی جمعیت کشور (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۳) نیز تأکید شده است. یکی از دلالت‌های راهبردی برآمده از نتایج پژوهش حاضر آن است که مشوق‌هایی مانند اعطای وام ازدواج به جوانان به‌تنهایی برای عبور از چالش‌های ساختاری تجرد کافی نیست. سیاست‌گذاری جمعیتی بهتر است در جهت پارادایم تقویت، توانمندسازی و بازتعریف فرهنگ خانواده‌محوری حرکت کند و والدین را قادر سازد که در تأمین اقلام هزینه‌های سنگین ازدواج جوانان (هزینه‌های جهیزیه، مسکن، مخارج ازدواج جوانان و ...) در ابتدای زندگی فعالانه‌تر سهیم شوند و مشارکت کنند. حمایت‌های بین‌نسلی خانوادهٔ پدری زوجین، حکم پایگاه امنی را برای جوانان دارد؛ بااین‌حال، شرایط دشوار اقتصادی و تورم زیاد در سالیان اخیر موجب شده است که از یک‌سو گروه به‌نسبت بزرگی از جوانان، خود به تنهایی پشتوانهٔ مالی لازم را برای تأمین مخارج مربوط به آغاز زندگی مشترک نداشته باشند و از دیگرسو، بسیاری از والدین و خانواده‌ها نیز نتوانند حمایت‌های لازم را از جوانان به عمل آورند. با این اوصاف، ضرورت دارد بهبود شرایط اقتصادی خانواده‌ها در اولویت سیاست‌گذاری‌های کلان قرار گیرد تا چالش تشکیل خانواده برای بخشی از جوانان حل‌وفصل شود. امری که سنگ‌بنای اصلی ارتقای سطح باروری و بهبود نرخ رشد جمعیت به آن وابسته است.

[1] Recall bias

حامی مالی

پژوهش حاضر بدون حمایت مالی انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول: جمع‌آوری داده‌های میدانی، تحلیل داده‌ها و نگارش پیش‌نویس اولیه مقاله

نویسنده دوم: مسئولیت ایده‌پردازی اولیه، هدایت و نظارت بر طراحی و اجرای پژوهش، بازبینی مقاله و نیز مسئولیت مکاتبات و پاسخگویی به داوران را به‌عنوان نویسنده مسئول

نویسنده سوم و چهارم: ارائه مشاوره‌های روش‌شناختی، اعتبارسنجی تحلیل داده‌ها و بازبینی متن مقاله

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش:

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده اند و این موضوع مورد تایید همه آنها است.

بیانیه دسترسی به داده ها:

داده های پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسندگان قابل دسترسی است.

سپاسگزاری:

این مقاله، برگرفته از رسالهٔ دکتری نویسندهٔ اول در رشتهٔ

جمعیت‌شناسی در دانشگاه یزد است. به این وسیله از نظرات اصلاحی و مشورتی داوران رساله در مراحل مختلف پیشرفت پژوهش و همچنین از همکاری تمامی مشارکت‌کنندگان در تحقیق سپاسگزاری می‌شود. مطالعهٔ حاضر در چارچوب مصوبهٔ کمیتهٔ اخلاق در پژوهش دانشگاه یزد (مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۶) انجام شد و دارای کد اخلاق IR.YAZD.REC.1405.034 است.

خوداظهاری استفاده از هوش مصنوعی

در آماده‌سازی این مقاله، از ابزارهای هوش مصنوعی شامل نسخه رایگان ChatGPT و Gemini به میزان محدود استفاده شده است. این ابزارها جهت کمک به ویرایش، ارتقای نگارش و روان‌سازی برخی عبارت‌های متن، ترجمه عناوین و توضیحات جداول به زبان انگلیسی و نیز بهبود کیفیت چکیده مبسوط انگلیسی به کار گرفته شده‌اند. نویسندگان محتوای پیشنهادی این ابزارها را به‌طور کامل بازبینی، ویرایش و اصلاح کرده‌اند و مسئولیت کامل محتوای نهایی مقاله را بر عهده دارند.

منابع فارسی

امامی، ع.، عسکری‌ندوشن، ع.، ترکاشوند مرادآبادی، م.، و ترابی، ف. (۱۴۰۰). تأخیر ازدواج در ایران: تحلیل تفاوت‌های شهرستانی در الگوهای تجرد مردان و زنان. *مطالعات جمعیتی*، *۷*(۱)، ۳۵–۶۵. https://jips.nipr.ac.ir/article_144524.html

بگی، م.، و صادقی، ر. (۱۴۰۱). الگوهای ازدواج اقوام ایرانی در دو دهه اخیر: همگرایی یا تداوم تفاوت‌ها؟ *راهبرد اجتماعی ـ فرهنگی*، *۱۱*(۴)، ۴۳۷–۴۷۲. https://doi.org/10.22034/scs.2022.162025

بگی، م. (۱۴۰۲). دلایل و تعیین‌کننده‌های تأخیر ازدواج در ایران. *جامعه‌شناسی کاربردی*، *۳۴*(۱)، ۳۱–۵۰. https://doi.org/10.22108/jas.2022.134561.2312

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر رهبر معظم انقلاب. (۳۰ اردیبهشت‌ماه، ۱۳۹۳). *ابلاغ سیاست‌های کلی «جمعیت»*. بازیابی (۲۰ تیرماه ۱۴۰۵) از: https://khl.ink/f/26440

ترابی، ف.، و عابدینی، ز. (۱۴۰۳). تعیین‌کننده‌های ازدواج خویشاوندی در ایران. *مطالعات جمعیتی*، *۸*(۱)، ۱–۳۵. https://doi.org/10.22034/jips.2024.436499.1211

حسنی، م. ر. (۱۳۹۷). گذارهای فریزشدهٔ دورهٔ جوانی و تغییر در الگوی گذار به بزرگسالی در ایران. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، *۵*(۱۲)، ۹–۳۸. https://doi.org/10.22080/ssi.1970.2131

خانی، س. (۱۴۰۲). افزایش طلاق یا رکود ازدواج؟ تأملی بر روند تحولات شاخص‌های ازدواج و طلاق در ایران طی ۱۵ سال اخیر. *تداوم و تغییر اجتماعی*، *۲*(۱)، ۲۵–۴۳. https://doi.org/10.22034/jscc.2023.19288.1053

ذکایی، م. س. (۱۳۸۸). فرهنگ گذار و الزامات آن برای روابط بین‌نسلی. *پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه (جوان و مناسبات نسلی)*، ۲، ۲۹–۴۸. https://www.ensani.ir/fa/article/20738

سازمان ثبت احوال کشور. (۱۴۰۵). *درگاه آمارهای انسانی: داشبورد آمار وقایع ازدواج و طلاق*. بازیابی (۲۰ تیرماه ۱۴۰۵) از: amar.sabteahval.ir

سلیمانی، ز.، و حجازی، ا. (۱۳۹۷). ادراک جوانان از مفهوم بزرگسالی: آیا بین دو جنس تفاوت وجود دارد؟ *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، *۱۵*(۵۷)، ۳–۱۶. https://sanad.iau.ir/Journal/jip/Article/1054318

صادقی‌فسایی، س.، و بنی‌جمالی، س. م. (۱۳۹۸). جوانان، خانواده و مدیریت ازدواج. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، *۱۸*(۴۴)، ۱۶۷–۱۹۲. https://faslname.msy.gov.ir/article_319.html

صباغچی، م.، عسکری‌ندوشن، ع.، و ترابی، ف. (۱۳۹۶). عوامل تعیین‌کننده نگرش به ازدواج و تشکیل خانواده در شهر یزد. *مطالعات جمعیتی*، ۳(۱)، ۱۳۱–۱۶۲. https://jips.nipr.ac.ir/article_89816.html

عباسی، آ.، و رضاپور، د. (۱۴۰۴). فراتحلیل عوامل مرتبط با تغییر ارزش‌های خانوادگی و نگرش به طلاق و ازدواج در ایران. *تداوم و تغییر اجتماعی*، *۴*(۲)، ۳۱۱–۳۴۸. https://doi.org/10.22034/jscc.2024.21880.1142

عسکری‌ندوشن، ع.، عباسی‌شوازی، م. ج.، و صادقی، ر.

(۱۳۸۸). مادران، دختران و ازدواج (تفاوت‌های نسلی در ایده‌ها و نگرش‌های ازدواج در شهر یزد). *مطالعات راهبردی زنان*، *۱۱*(٤٤)، ۷-۳٦.
https://www.jwss.ir/article_45150.html

عسکری‌ندوشن، ع.، فتوحی‌تفتی، ف.، و علی‌منداری، م. (۱۳۹۷). تفاوت‌های اقتصادی-اجتماعی مرتبط با سن ازدواج زنان در ایران (مطالعه تطبیقی دختران جوان در آستانه ازدواج و زنان همسردار ۱۵-٤۹ ساله). *مطالعات راهبردی زنان*، ۲۰(۷۹)، ۱۷۱-۲۱۰.
https://doi.org/10.22095/JWSS.2018.81515

عسکری‌ندوشن، ع.، عباسی‌شوازی، م. ج.، و پیری‌محمدی، م. (۱۳۹۵). سن ایده‌آل ازدواج و عوامل تعیین‌کننده آن در شهر یزد. *مطالعات راهبردی زنان*، *۱۹*(۷۳)، ۳۵-٦۳.
http://doi.org/10.22095/jwss.2016.44383

کاروانی، ع. (۱٤۰٤). تغییر ترجیحات ارزشی جوانان و بازاندیشی در نظام معنایی ازدواج: یک مطالعه کیفی. *تداوم و تغییر اجتماعی*، *٤*(٤)، ٦۰۷-٦۳۳.
https://doi.org/10.22034/jscc.2026.22913.1244

کاظمی‌پور، ش. (۱٤۰۰). تغییرات فرهنگی و تحول خانواده معاصر با تأکید بر ازدواج و فرزندآوری. *مطالعات راهبردی ارتباطات*، *۱*(۱)، ۷-۲۱.
https://rcc.soore.ac.ir/article_248914.html

کیانی، م.، و حجازی، ا. (۱۳۹٦). مفهوم گذار به دورهٔ بزرگسالی در میان پیش‌بزرگسالان ایرانی: چشم‌انداز فرهنگی و اجتماعی. *روان‌شناسی فرهنگی*، *۱*(۱)، ۲۵-۵۱.
https://jcp.samt.ac.ir/article_65138.html

مدیری، ف.، و بگی، م. (۱٤۰٤). ازدواج در ایران: روند، سیاست‌ها و الزامات سیاستی. جمعیت، ۳۰، ۵۱-۸۷.
https://www.magiran.com/p2938983

مرادی، ش.، و روحانی، ع. (۱٤۰۱). زیست‌جهان مقاوم در آستانهٔ جوانی، مطالعهٔ فرایند شکل‌گیری انتظارات فزاینده در جوانان. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، *۱۱*(۳)، ۱۱۵-۱۳۸.
https://doi.org/10.22108/srspi.2023.135785.1861

مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *نتایج آمارگیری نیروی کار، بهار ۱۳۹۵*. مرکز آمار ایران. https://amar.org.ir/statistical-information/statid/21298

یگانه، م. ج.، و هاشمی، س. م. (۱۳۸٦). *جمع‌گرایی و فردگرایی در فرهنگ ایرانی*. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

References

Abbasi, A., & Rezapour, D. (2025). Change in marriage and divorce attitudes and family values in Iran: A meta-analysis of key factors. *Journal of Social Continuity and Change*, *4*(2), 311–348. [In Persian]. https://doi.org/10.22034/jscc.2024.21880.1142

Abbasi-Shavazi, M. J., Askari-Nodoushan, A., & Thornton, A. (2012). Family life and developmental idealism in Yazd, Iran. *Demographic Research*, *26*, 207–238. https://doi.org/10.4054/DemRes.2012.26.10

Arnett, J. J. (1997). Young people's conceptions of the transition to adulthood. *Youth & Society*, *29*(1), 1–23. https://doi.org/10.1177/0044118X97029001001

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, *55*(5), 469–480. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469

Arnett, J. J. (2011). Emerging adulthood(s): The cultural psychology of a new life stage. In L. A. Jensen (Ed.), *Bridging Cultural and Developmental Approaches to Psychology: New Syntheses in Theory, Research, and Policy* (pp. 255–275). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195383430.003.0012

Askari-Nodoushan, A., Abbasi-Shavazi, M. J., & Sadeghi, R. (2009). Mothers, daughters, and marriage (intergenerational differences in marriage attitudes in the city of Yazd, Iran). *Women's Strategic Studies*, *11*(44), 7–36. [In Persian]. https://www.jwss.ir/article_45150.html

Askari-Nodoushan, A., Fotouhi-Tafti, F., & Alimondegari, M. (2018). Socioeconomic differential of female age at marriage in Iran: Comparative study of female youth at marriageable age and female married 15-49 years old. *Women's Strategic Studies*, *20*(79), 171–210. [In Persian]. https://doi.org/10.22095/JWSS.2018.81515

Askari-Nodoushan, A., Abbasi-Shavazi, M. J., & Piri-Mohammadi, M. (2016). Ideal age at marriage and its correlates in Yazd city. *Women's Strategic Studies*, *19*(73), 35–63. [In Persian]. https://doi.org/10.22095/jwss.2016.44383

Bagi, M. (2023). Reasons for delayed marriage and its determinants in Iran. *Journal of Applied Sociology*, *34*(1), 31–50. [In Persian]. https://doi.org/10.22108/jas.2022.134561.2312

Bagi, M., & Sadeghi, R. (2023). Marriage patterns of

Structures and processes of social support. *Annual Review of Sociology*, *14*, 293–318. https://doi.org/10.1146/annurev.so.14.080188.001453

Kazemipour, S. (2021). Cultural change and the evolution of the contemporary family with emphasis on marriage and childbearing. *Strategic Communication Studies*, *1*(1), 7–22. [In Persian]. https://rcc.soore.ac.ir/article_248914.html

Karevani, A. (2025). Changing youth value preferences and rethinking the meaning of marriage: A qualitative study. *Journal of Social Continuity and Change*, *4*(4), 607–633. [In Persian]. https://doi.org/10.22034/jscc.2026.22913.1244

Khani, S. (2023). Increasing divorce or stagnation of marriage? A reflection on the trends in marriage and divorce in Iran during the last 15 years. *Journal of Social Continuity and Change*, *2*(1), 25–43. [In Persian]. https://doi.org/10.22034/jscc.2023.19288.1053

Khamenei.ir. (2014). *Announcement of the General Policies of "Population"*. The Center for Preserving and Publishing the Works of Grand Ayatollah Khamenei. [In Persian]. from https://khl.ink/f/26440

Kiani, M., & Hejazi, E. (2017). The concept of the transition to adulthood among Iranian emerging adults: A cultural and social perspective. *Cultural Psychology*, *1*(1), 25–51. [In Persian]. https://jcp.samt.ac.ir/article_65138.html

Modiri, F., & Bagi, M. (2025). Marriage in Iran: Trends, policies, and policy requirements. *Population Journal*, *30*(124), 51–87. [In Persian]. https://www.magiran.com/p2938983

Moradi, S., & Ruhani, A. (2022). Resistant life-world at the threshold of youth: Studying the formation process of exceeding expectations in young adults. *Strategic Research on Social Problems*, *11*(3), 115–138. [In Persian]. https://doi.org/10.22108/srspi.2023.135785.1861

National Organization for Civil Registration. (2026). *Vital Statistics Portal: Dashboard of Marriage and Divorce Statistics*. Retrieved (2026) from [In Persian]. https://sabteahval.ir

Nelson, L. J., Badger, S., & Wu, B. (2004). The influence of culture in emerging adulthood: Perspectives of Chinese college students. *International Journal of Behavioral Development*, *28*(1), 26–36. https://doi.org/10.1080/01650250344000244

Sabbaghchi, M., Askari-Nodoushan, A., & Torabi, F. (2017). Determinants of the attitude towards marriage and family formation in Yazd City, Iran. *Iranian Population Studies*, *3*(1), 131–162. [In Persian]. https://jips.nipr.ac.ir/article_89816.html

Sadeghi Fasaee, S., & Banijamali, M. (2019). Young people, family and managing marriage. *Strategic Studies on Youth and Sports*, *18*(44), 167–192. [In Iranian ethnic groups during the last two decades: Convergence or continuity of differences? *Socio-Cultural Strategy*, *11*(4), 437–472. [In Persian]. https://doi.org/10.22034/scs.2022.162025

Bengtson, V. L. (2001). Beyond the nuclear family: The increasing importance of multigenerational bonds (The Burgess Award Lecture). *Journal of Marriage and Family*, *63*(1), 1–16. https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00001.x

Bengtson, V. L., & Roberts, R. E. L. (1991). Intergenerational solidarity in aging families: An example of formal theory construction. *Journal of Marriage and Family*, *53*(4), 856–870. https://doi.org/10.2307/352993

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, *98*(2), 310–357. https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310

Elder, G. H. (1998). The life course as developmental theory. *Child Development*, *69*(1), 1–12. https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06128.x

Elder, G. H., Johnson, M. K., & Crosnoe, R. (2003). *The emergence and development of life course theory*. In J. T. Mortimer & M. J. Shanahan (Eds.), Handbook of the Life Course (pp. 3–19). Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-306-48247-2_1

Emami, A., Askari-Nodoushan, A., Torkashvand Moradabadi, M., & Torabi, F. (2022). Marriage postponement in Iran: District-level analysis of youth singlehood patterns. *Iranian Population Studies*, *7*(1), 35–65. [In Persian]. https://jips.nipr.ac.ir/article_144524.html

Furstenberg, F. F. (2010). On a new schedule: Transitions to adulthood and family change. *The Future of Children*, *20*(1), 67–87. https://doi.org/10.1353/foc.0.0038

Giele, J. Z., & Elder, G. H. (1998). *Methods of life course research*. Sage Publications.

Ghane-Mokhallesouni, Z., Askari-Nodoushan, A., Razeghi Nasrabad, H. B., Kalateh Sadati, A., & Dehghani Firouzabadi, R. (2022). Representation of a 'positive experience' of surrogacy in Yazd, Iran: A qualitative study. *International Journal of Reproductive Biomedicine*, *20*(9), 769-778. https://doi.org/10.18502/ijrm.v20i9.12067

Hasani, M. (2019). The 'frozen transitions' of young-ages and the change in transition to adulthood in Iran. *Sociology of Social Institutions*, *5*(12), 9–38. [In Persian]. https://doi.org/10.22080/ssi.1970.2131

Hogan, D. P., & Astone, N. M. (1986). The transition to adulthood. *Annual Review of Sociology*, *12*, 109–130. https://doi.org/10.1146/annurev.so.12.080186.000545

House, J. S., Umberson, D., & Landis, K. R. (1988).

Parental support in the transition to adulthood. *Journal of Marriage and Family*, *73*(2), 414-429. https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00815.x

Torabi, F., & Abedini, Z. (2024). Determinants of consanguineous marriage in Iran. *Iranian Population Studies*, *8*(1), 1–35. [In Persian]. https://doi.org/10.22034/jips.2024.436499.1211

Torabi, F., Baschieri, A., Clarke, L., & Abbasi-Shavazi, M. J. (2013). Marriage postponement in Iran: Accounting for socio-economic and cultural change in time and space. *Population, Space and Place*, *19*(3), 258–274. https://doi.org/10.1002/psp.1710

Yeganeh, M. J., & Hashemi, S. M. (2007). *Collectivism and individualism in Iranian culture*. Research Institute of Culture, Art and Communication. [In Persian].

Zokaei, M. S. (2009). Culture of transition and its requirements for intergenerational relations. *Youth Research, Culture and Society*, *2*, 29–48. [In Persian]. https://www.ensani.ir/fa/article/20738

Persian]. https://faslname.msy.gov.ir/article_319.html

Sarkisian, N., & Gerstel, N. (2015). Does singlehood isolate or integrate? Examining the link between marital status and ties to kin, friends, and neighbors. *Journal of Social and Personal Relationships*, *33*(3), 361–384. https://doi.org/10.1177/0265407515597564

Settersten, R. A., & Ray, B. E. (2010). *Not quite adults: Why 20-somethings are choosing a slower path to adulthood, and why it's good for everyone*. Bantam.

Soleimani, Z., & Hejazi, E. (2018). Young people’s perceptions of adulthood: Is there a gender difference? *Journal of Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, *15*(57), 3–16. [In Persian]. https://sanad.iau.ir/en/Journal/jip/Article/1054318

Statistical Center of Iran. (2016). *Results of labor force survey, spring 2016*. [In Persian]. https://amar.org.ir/statistical-information/statid/21298

Swartz, T.T., Kim, M., Uno, M., Mortimer, J., & O'Brien, K. B. (2011). Safety nets and scaffolds: